

KALEJDOSZKÓP KALEIDOSCOPE

„Nincs más haza, csak az anyanyelv...”

Márai Sándor

Munkácsy Mihály: Pálmaházban

corvina

MOBILE

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

THE LARGEST HUNGARIAN CANADIAN
COMMUNITY ADVERTISING NETWORK

416-638-3431

DOWNLOAD FREE APPLICATIONS
www.corvinadirectory.ca

Mobile application

iPhone / iPad / Android

Always in your hand

Always up-to-date

Prompt dialing from application

Easy to save phone numbers

Increase your ad's value with logo,
short video of your business

Tom's Place

Established 1958

416-596-0297
toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market
Just west of Spadina

M-W 10-6

Th-F 10-7

Sat 9-6

Sun 12-5

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers
for designer men's and women's business apparel.

Conveniently located in Kensington Market. 416 491 4631

Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years

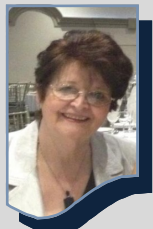
facebook.com/TomsPlaceTO

GYÖRFY RÓZSA

ÁLDOTT LÉGY MINDENKOR, SZENT ISTVÁN KIRÁLY (befejező rész: István halála)

Mikor meghalt István jó Henrik sógora,
Konrád német császár hazánkra támadta.
Imre már vezér volt és a harcot állta,
Németek császárat elagyabugyálta.
István úgy ítélte, most itt az alkalom.
Hogy fiáé legyen ország és hatalom.
Tódul az egész nép, tódul Fehérvárra.
A "kis királynak" koronázására.
De vigalom helyett lett ott nagy siralom,
A koronázásra nem jutott alkalom.
A "kiskirály" meghalt! Egy vadkan megölte!
Miért is támadt kedve vadászni előtte?
Felravatalozták a bazilikába,
Liliomot tettek a ravatalára.
Szűz testét a papok egy kősrba tették,
Amikor a csodák ott kezdetét vették.
Látnak már a vakok, a bénák is járnak.
Gellért e szavakat mondja a királynak:
- Amit Te kardoddal nem tudtál elérni,
Népedet parancsra templomba terelni.
Fiad azt elérte példás életével,
Állhat az Úr elé Magyar-Nemzetével.
Mivel hogy Szent volt Ő, "Az Égnek Vendége!"
Örökké fog élni népének szívébe. -
István király titkon könnyeit hullatta,
Nem esett több oly szó, mely vigasztalhatta...
Szegén fáradt szíve úgy megkeseredett.
Amitől egyszerre, vén öreg ember lett.
Nem volt neki gyógyír, halála közelgett,
A sok főúr és pap mind hozzá sereglett.
Gellért feladá rá Utolsó-kenetet,
Utána gally-ágyon templomba vitették.
Ahol megszólítja a szép Szűz Máriát,
Árassza népére kegyesen oltalmát.
Legyen patrónája kegyes hazájának,
Örökös védője magyarok-honának!
Ezerharmincnyolcban a szemét lecsukta,
Egész ország népe évekig siratta.
Utódja a Péter, őket sanyargatta.
Ország legjobbrait rabláncon tartotta.
- Élet helyett immár jobb lenne a halál...-
S fősírt a nép ajkán: "Hol vagy István Király?"

Dancs Rózsa

TERJESSZE LAPUNKAT!
MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK, HA
AZ ÉSZAK-AMERIKAI MAGYAR DIASZPÓRA
EGYETLEN, KÉTNYELVŰ,
SZERVÁTIUSZ JENŐ-DÍJJAL KITŰNTETETT
KULTURÁLIS FOLYÓIRATÁT OLVASSA!

TARTALOMBÓL - CONTENTS

Szent Isvánra emlékezünk - Czegő Zoltán, Györfy Rózsa versei,
Dobos Marianne írása
Németh László: Horváthé meghal (novella) - az író halálának
40. évfordulója
Nagy László-versek - a költő születésének 90. évfordulója
Varga Gabriella: Péterpáter, a lelki eligazodási pont
Sipos Sándor grafikus-festőművész bemutatása
Dobos Klára-Dobos Gergely fotóművészek alkotásai
1956 - Király Ilona, Szabó Lőrinc versei
Örkény István, Zelk Zoltán írásai
Élménybeszámolók:
Erdősné Onda Marica elbeszélései
Turóczy Tamás - a montreali Concordia Egyetemről Szegedig
A Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasai Észak-Amerikában:
Orosz Máttyás szolgálata Torontótól Winnipegig (Huszár Vivien
írása)
Kálmán László a cserkész jubitáborban
Hat országon átívelő összefogás - a Rákóczi Magyarágismereti
Mozgótábor
Varga Gabriella: Elindult a Petőfi Sándor ösztöndíj program - inter-
jú Grezsa István miniszteri biztossal

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE
ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY
Előfizetés - Subscription: CA\$75.00/year; Foreign: US\$85.00/year

Elnök - **Telch György-George** - President
Főszerkesztő - **Telch-Dancs Rózsa** - Editor-in-Chief

Munkatársak:
Bácsalmási István, Huszár Vivien, Orosz Máttyás,
Turóczy Katalin, Turóczy Tamás,
Varga Gabriella, Veszely Ferenc, +Kaslik Péter

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

A folyóiratot digitálisan archiválja az Országos Széchényi Könyv-
tár EPA adatbázisa: <http://epa.oszk.hu/01600/01658>

epa.oszk.hu

www.kalejdoszkep.ca

*No part of this publication may be reproduced by electronic
means, photocopying or otherwise, without written permission
from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of
review*

A KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy Lexikona
helyesírását követi

DOBOS MARIANNE

A Szent István Archikon emlékezete

1987 karácsonya után, az évenként szokásos Schéner-születésnapon az akkor megnyíló Szent István-évben különleges és aktuális vállalkozásba kezdtünk a festőművésszel. Szellemi életünk kiválóságaival egy csokorba gyűjtöttem kötetnyi véleményt államalkotó első szent királyunkról. Kézzel írott szövegeket. Püspökök, írók, történészek írták le tézisszerűen vélekedésüket. Schéner Mihály rajzai és mellettük a kézzel írott szövegek együtt a változás előtti éveknek jellegzetes dokumentumát adják. Ahogy a kötet utószóiban fogalmaztam: „Történész, író, költő, zeneszerző, művészet- és irodalomtörténész megemlékezések kézírásos, illetve kéziratot virágaiból, ahány annyiféle került egymás mellé. Így, együtt különleges színpompát nyújtva, az eltérő vélemények összhangzata szimbolizálja egy nép jogfolytonosságát és megújulási készségét, egy új évezred küszöbén.”...

Schéner száz Szent István-rajza ... nemcsak kérdez és válaszol: gondolkodásra, továbbgondolkodásra ösztönöz. Magasrangú egyházi személyiségeket, írókat, költőket, történészeket ihlettek meg a Schéner-vallomások... Hol vagy, István király? ...

István 1038-ban bekövetkezett halálával baljós félelem vett erőt nemcsak a keresztény híveken, de a pogánysághoz közelebb állókon is. Az aggodás oka a belső meghasonlástól, viszályoktól való félelem és a külháborúktól való rettegés volt. Ekkor ugyanis Árpád fia Zolta egyenes ági leszármazottai már 83 éve erős és biztos kézzel tartották a kormányt, és egy olyan modern államszervezetbe vezették át az augsburgi csatavesztés lélektani sokkjából az országot, amely ellenálló volt ezen veszedelmekkel szemben.

A nemzeti gyász egy szertelen, égbekiáltó ősmagyar siratásban olvadt egybe. Részt vett benne úr és szolga, érintett, de kívülálló is, s mint ahogy a siratóasszonyok egyes vidékeken még ma is monoton énekük jajszávába a panaszt és dicséretet egyformán keverték.

István halálának napja, augusztus 15. emlékére szentelték a templomot, a székesfehérvári bazilikát, ahol végakarata szerint eltemették...

István teste azonban nem sokáig nyugodhatott békében. Az in die Assumptionis Sanctae Mariae elhunyt király a nagylegenda szerint sóhajtozással és könnyek árával kérte az ég királynőjét, hogy ezen az ünnepen legyen az ő földi pályájának befejezése is.

Az intelmek tanításának lényeges pontja szerint az ideális uralkodó harmóniában él a főurakkal, ispánokkal, vitézekkel, tehát uralkodása támaszaival. Láthatta ugyanis cseh, orosz és bolgár kortársai sorsán, hogy a gőgöst, békétlent, gyűlölködőt királyi hatalmának vesztesére készíti a vitézek ereje. Sajnos ennek az intellemmnek az igazsága és jogosultsága a történelem által bizonyítást nyert magyar földön is. Ugyanis már a 652-es toledói zsinaton kimondták: a királyt a jogok teszik és nem a személy, Regem iura faciunt, non persona. Ha a király el is pusztul, országa megmarad, miként megmarad a hajó, melynek kormányosa elesik. Si rex periit regnum remansit – a királyi korona illetően, a keresztény Európára jellemző státusza abba a koronázási rendbe is bekerült, amellyel Istvánt is koronázták. Így magyarázható, hogy az Árpád-fiak mellőzésével Orseolo Pétert még életében megkoronáztatta István, bár aggályoktól egyáltalán nem mentesen, ezért magánesküvel kellett engedelmisséget fogadnia Istvánnak és Gizellának, amely esküt az ország főurai is letették. Péter pedig már a király halálát követő évben szembefordult Gizellával és az országnagyokkal, 1041-ben el is kellett menekülnie. Jogos volt tehát a királysír kifosztásától és feldúlásától való félelem. S ezzel magyarázható az a bazilika közepén, a kriptaszerű mélyedés alján a kőlapokból összeállított koporsó, melynek feladata az lehetett, hogy „elrejtse a nép gyakori gonoszkodása és az egyházban történt meghasonlása miatt veszélyeztetett szent csontokat, melyek a halandók tudomása elől így elrejtve, egyedül az Úr szemei számára voltak láthatóak”.

László király uralkodása erősítette meg újra az országot, amikor már nyilvánvaló volt, hogy István egyháza csak támasztéka az időtálló államszervezetnek. A László által helyreállított Szent István-i rend ideológiai támasztéka a Szent István-i egyházi rend lett, ezt stabilizálta László a szentté avatással.

István abban az időben élt, amikor Róma és Bizánc a nyelvi és stílusbeli eltérés ellenére is keresztény egységet alkotott, tehát az egyházszakadás, a szizma még nem következett be. Így a II. Bazileosz görög császártól kapott kettős kereszt ereklyetartóba foglalt ajándékban nem bizánci szimbólumot, de a vera cruxot látta, s így válhatott ez uralkodói jelvényé, olyan címerképpé, amely a mai napig fenntartja emlékét a Bizánccal való kiegyezésnek, valamint a jeruzsálemi zarándokút megnyitásának.

A magyar kettős kereszt első ábrázolása III. Béla pénzén található, ugyanis a Bizánctól jött III. Béla honosította meg annak a jelképnek az elfogadását, amelynek a hazai hagyományai megvoltak, hiszen III. Béla apja, II. Géza is nyakában viselte a kettős kereszt ereklyetartót. Jellemző azonban, hogy a latin és görög egyház eltávolodása után papságunk új teóriát dolgozott ki: hogy ne az eretnökké vált görögöktől származtatni a kettős keresztet, a pápai keresztet azonosították vele, miszerint István apostoli keresztet kapott a pápától. Werbőczy a Tripartitumban pedig azt írja, hogy a pápa két keresztet adott Istvánnak. De meggyőződésem, hogy ma minden magyar keresztény boldogan fogadja el a

vera cruxot: a szent kereszt darabját a kettős keresztben, a kereszt kinyitait, a keresztthalált, amelyet a föltámadás követ. István korában az 1000. évre s ma a 2000. évre várva is tapasztaltuk, hogy az ezredfordulók környékén világvégehangulat uralkodik el. Az akkori keresztény világ is várta az ítéletet, a világvégét és a testnek föltámadását. István, aki látta a büntetést, „a gyászmagyarok pusztulását”, félt az egész népre váró pusztulástól, ezért sietette az eseményeket, s időhiánnyal küzdve lett törvényalkotóvá. Istennel elelve, mint Mózes, népet teremtett, népet, melyet jól felkészített az utolsó ítéletre. Mely ítélet eleddig még nem a végítélet, de történelem lett. A nyelv, a szándék, az akarat által egybefogott és az ezredévi szenvedéssel összekovácsolt magyar nép a feltámadás ígérését hordozza magában. Ezeréves történelem, amit a magyar nép magáénak vallhat.

Ha végignézzünk az Európa Unió tagállamain, bizony nem sok ország dicsekedhet hasonló múlttal.

István törvényhozása a maga idejében a szomszéd államokénál humánusabb, de szigorú és igazságos volt, törvényeinek megtartását a király hatalma biztosítani tudta, s így a jogbiztonság tekintetében az európai élvonalba tartozott. Még akkor is, ha gazdasági és kulturális fejlettség vonatkozásában nem vehette fel a versenyt nagy múltú európai országokkal. Ennek a jogbiztonságnak köszönhetően Európa minden részéből megindult a bevándorlás, mert itt megtalálhatták boldogulásukat a legkülönbözőbb foglalkozásúak, vallásúak és nemzetiségűek.

István univerzális keresztény jogrendet követő törvényei így viseltek magukon sajátos magyar vonásokat. Személyes politikai törekvéseit, kormányzása gyakorlásának módját összeegyeztette, de nem rendelte alá az akkori ún. fejlettebb jogrendnek, amelyektől átvette az irányvonalat, a keresztény ideálok megtartása iránti törekvést. Okleveleit 1002 és 1009 között ugyan a német császári kancelláriából érkezett írnokok írták, de ezek dátumai csupán István uralkodási évét tartalmazták. Ez a döntő bizonyíték arra, hogy soha nem vállalt uralkodásában hűbéri kötelekeket, sem a császár, sem a papa irányában. Magyarország tehát független monarchia lett a bizánci és német császárság között, akárcsak a Német-Római Birodalom túlsó oldalán elterülő Franciaország.

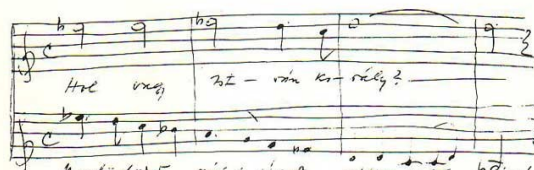
Ehhez a függetlenséghez ragaszkodott igen kitartóan László királyunk is okos politikájával VII. Gergely pápával szemben, aki levélben ajánlotta fel, hogy amennyiben Szent Péter iránti alázatukat mélyebben kifejezik, Gézátt vagy Lászlót királlyá koronázza az akkori uralkodó, Salamon helyett. Ezt a hűbéri csábítást visszautasítva, és az István szentté avatását kérő dokumentumokban már csak az szerepel, hogy az országot és magát „az örökszűz boldog istenszülő Mária” védelmébe ajánlotta. A „csak” Szűz Máriának való felajánlásból ugyanis már nem lehetett politikai tőkét kovácsolni, ahogyan azt VII. Gergely egy Lászlóhoz írt 1079-es levele sugallta, azzal az óhajjal, mely szerint Isten az „örökszűz istenszülő boldog Mária, valamint Szent Péter és Pál érdemeire és közbenjárásával irányítsa, kormányozza az országot”. Magyarország elkerülte a pápai hűbérbevételt, Boldogasszonyanyánk, égi nagy pátrónánk pedig soha nem

fedekszik meg Magyarországról, édes hazánkról, hiszen címerünk kettős keresztje fia keresztjének darabját tartalmazza, s az ezredévi szenvedés, Krisztus halálában való részesedés magában hordja a feltámadás reményét is.

(Magyar-Hon-Lap, 2015. aug. 15. részletek a cikkből)

Prisimium

A felül szöveg az XVIII század vége énekeskötetében, ötven éve Károly Jánosé. Az alul szöveg Károly - János kötetében, azaz az Erdélyi Kéziratok kötetében, azaz az Erdélyi Kéziratok kötetében.

István király

Augusztus 20

*kinek koszorú vala nevem, István,
István magyar király, segíts,
hogy sehol ne pusztuljon el kizárólk,
se maga, se más keze által,
stílus elvezethet, mint a bost,
gyorslább ki kibárlhat, mint a kővel,
még akkor is, ha sebb virága,
szegedél ifjúságnak tálelái,
Szent István, magyarok király,
augusztus 20.*

Agn István

Szent István – napi szentmise Zomborban (Bácska, Szerbia)

CZEGŐ ZOLTÁN

VAJK, MAGYAR NAGYFEJEDELEM

Megállítom ezt a népet
védő hegyek alatt.
Simogassa heve, hava
az erőt, mi maradt!

Tudom, járhatják villámok
keresztbe, hosszába.
Jobbat úgysem tehetek
most jó népem hasznára.

Szóval sem mondhatom
azt, hogy megfáradt volna
tán.
Ellenség könyörög békét
hajnalban s napnyugtán,

akik vesztünk akarták
s azt remélik ma is.
Mi magunkkal
szövetkezünk,
s a szavunk nem hamis.

Vagyok olyan keresztény,
mint a római pápa.
Engem el nem téríthetnek
mismások hasznára.

Pedig kétségek örölnék:
mi lesz itt s túl? Hátha...?
Rettenetes fegyelemben
lel e nép magára.

Mert a nép, ha nincs
vezére –
cseresznyéz halállal!
Lehetetlen, hogy megélne
gyűlöltén s magában.

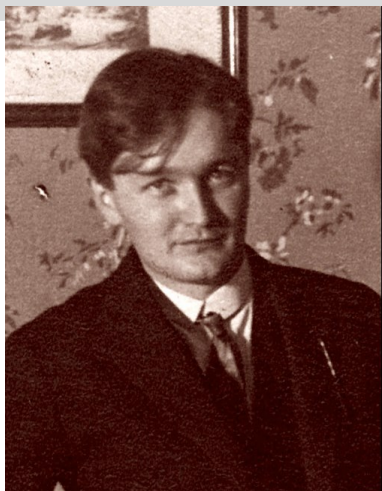
Fiam, apám bizonyosság.
S a hű fejedelmek.
Terem e föld hazát ismét,
ahogy eddig termett.

Erdély, Sepsiszentgyörgy,
2015. aug. 15.

István király a magyar történelem talán legnagyobb
alája. Biztos szemmel felismerte a megmaradás fel-
tehetőit, és megítélte az írók szavát, hitet és kalvetés-
tudattal végrehajtható feladatot: a keletről jött, tö-
rökös műveltségű pogány magyarságot beillesztette
a nyugat-európai keresztény népek vallási és kultu-
relis körösségébe. Magyarország hazájává lett a római
egyházhoz tartozó népek nagy együttetésének, de meg-
őrizte önálló állami létét és hitét egyéniségét. Ezt
az öntudatot, ugyanakkor önálló államiságot fejez-
te ki az országban éppén Európa által elfogadott mellett –
neve: „a keresztény nép vértörvénye”. Szent István óta
a magyar történelem az európai, a nyugat-európai fej-
lődés része.

Halálánál 950. elfordulóján, vallási meggyőződés-
től és politikai hovatartozástól függetlenül, minden
magyar emel tisztelettel emlékezik István király egyénisé-
gére és művére.

Benda Kálmán

**40 ÉVE HUNYT EL
NÉMETH LÁSZLÓ
(1873–1946)**

HORVÁTHNÉ MEGHAL
*(A Nyugat novella-
pályázatán első díjjal kitűn-
tetett pályamű)*

Vargáné a sifon előtt állt és ki-kisandította a konyhára, ahol az ura nagy krákogva-hümmögve csoszogott a üst és az asztal között, pipatö-

mést mímelve vagy már tíz perce az idegesen remegő mutatójával. Az első szoba, ahol az asszony öltözködött, hűvös volt és homályos, érzett a levegőjén, hogy ide csak minden sátoros ünnepen tolakodott be valaki, akkor sem paraszt, hanem valami kiurasodott atyafi. A szekrények tetején befőtt sárgállott az asztalon meg a kis kászlin fotográfiák, élő és holt rokonoknak a felismerhetőség határán megörökített fizimiskája.

Vargáné óvatosan rakosgatta ki a különféle ruhadarabokat; a szoknyát, a pruszlékot, a réklit, a fejkendőt, a kötőt és lassú, falusias mozdulatokkal aggatgatta magára egyiket a másik után. Közben gömbölyű, öregén is piros képét ünnepélyesre vasalta, de azért a szeme zugán ott settenkedett egy jó adag csatakézség a kinn botorkáló hitestárs ellen.

- Hát te hova a fenébe mész? - fakadt föl az ember, amikor a felesége a kendő csücskét is bogra kötötte és két nyalka fület húzott mellé. Nagyon jól tudta, miről van szó, de az elején akarta kezdeni. Az asszony egyenlőre szelíden, panaszkodó fejhangon vette föl az odadobott kesztyűt.

- A nyanyához. El kell nézni hozzá. Itt volt a szolgáló, azt mondja, nem áll meg abban már semmi. Kihányt mindent, meg amit ki nem hány, amúgy folyik el tőle.

Nagyokat sóhajtott, könnyezőre pirosította az orrát, a száját is meg-megrángatta és ennyi előkészület után jogosultnak látta a frissen vett zsebkendő használatát, amit kotorászó mozdulatokkal halászott elő a mély-mély szoknyazsebből. Az ember még nem találta elérkezettnek az időt, hogy utasításait a feleség fülébe rágja, azért inkább a pipaszárral kalapálgatott a tűzhely oldalán. Az asszony tovább sopánkodott.

- Itt volt nála a simontornyai doktor, de az is csak azt mondta, ja az öregség. Írt valamit neki, de nem ér semmit, ha csak egy kalánnal beszéd, már kifordul belőle. Talán a hónapot sem éri meg. Aztán hát hivatott.

Varga rá se nézett, de a konyult bajsza, a bozontos szemöldöke, még a csizmája orra is rosszalta a dolgot. Egy éve már hogy a felesége ajtót se nyitott arra a házra és most tartott tőle, hogy az egész haldoklás megint csak a sógora csalafintasága. Az asszony a tromfhoz nyúlt.

- El kell menni. mégis csak az anyám.

- Hát jól van, Ejnye! - villámlott ki a férfiből. - De azt meg-

mondom, ha valaminek aláírsz, haza ne gyere. Az én házamtól akkor sipirc.

- Hát hogy írnék? Hogy gondolsz ilyet? Olyan butának nézel te engem? - És méltatlankodása már-már támadás volt.

- Na csak azért - dörmögte Varga engedékenyebben. - Az a te bátyád mindenre képes. Telenyafognak, hogy szegény nyanya így, szegény nyanya úgy, aztán ti sírtok és minden rendben van. Törödtök is ti a gyerekekkel. Hogy azoknak jut-e. Csak jaj a nyanya meg ne haragudjon. Mert mi lesz akkor a világgal, ha a nyanya meg nem csókolgat titeket. Ti, vén bolondok.

- Már megint elkezdi. Már megint rájött a bónája, - panaszkodta az asszony a plafonnak. - Hát már az anyám ágyához sem mehetek miattad? Van neked szíved? Van benned érzés? Az anyám halottas ágyához?!

Évvél sikerült is magát a sírásba belelovagolnia. Most már elemében volt. Mint fölgaskodó rossz lelkiismeret, úgy meredt az ura felé, de az rá sem hederített. Túl voltak az ezüstlakodalmon.

- Mondom én, hogy ne menj? bújj beléjük, ha tetszik. De a gyerekeim jussát nem hagyom. Van a bátyádnak elég, mit tehet a tetejére? Ti meg olyan hülyék vagytok, hogy amit a Sándor mond, meg amit a nyanya mond, az szent. Ha azok ásitának egyet, ti csak álltok, mint a cövek, azt se mondjátok bú. Másutt a lánynak van több esze. Nézzétek a Takácsékat, milyen élelmesekek voltak ott a lányok. Azok kikövetelték a magukét. De ti, nincs bennetek egy szikra ész sem. Úgy meredeztek arra a kapzsi bátyátokra, mint valami oltári szerencsére. Én, meg a János sógor, meg a Cseresnyés, mi senkik sem vagyunk. Csak a Sándor, jaj, csak a Sándorunk. A mindent jobban tud, annál minden csupa cukmis, mert az a ti bátyátok. Mi csak olyan katakönyöke vagyunk.

Évtizedes vetélkedések keserű utóíze csordult a nyelvére és végehosszítlan sugárban bugyborékolta az asszony felé. Ez a hallgatag ember, aki napokat elszótlanodott, most maga volt az élő vád és huszónhét év minden feltorladt haragjával fecskendezte az asszonyát.

- Juj, hogy milyen ronda vagy te! - sopánkodott az Achilles-sarkán megsebzett asszony. Te csak cáfolni tudsz engem. Neked én vagyok a legrosszabb, a legalávalóbb. Hát tudd meg, hogy igenis elmegyek. Nem bánom, ha el is ölsz a háztól. Elmegyek, tudd meg.

Az ember képe besötétedett. Csak csöndeskén vágta oda:

-Egye.

Leült az asztalhoz, a lájblizebből okulárét kotort elő és nekiterpeszkedett a patikáruséktól átkölcsönzött Budapesti Hírlapnak. Ha mérges volt, még újságot is olvasott.

Az asszony rosszat szimatolt. Az ilyen szélcsönd jobban megviselte a legádázabb háborúságnál. Azt látta, hogy békével már úgy se válnak el, hát váljanak el veszekedéssel, csak ilyen fojtott viharban ne. Tovább sipákol, félig magában, félig az urának.

- Ezt érdemeltem? Hát én csak erre voltam jó? Hogy a kölykeket neveljem, meg a belüket tömjem? Én csak csibészkata vagyok neked? Az istenit ennek az életnek, inkább elemészttem magam. Ha nekem még annyi becsületesem sincs, hogy az

anyámat a halottas ágyán meglátogassam.

A férfi fölállt. Megmarkolta az éjjeli lámpást, amelyik még előző estéről ragadt az asztalon, jó dobásra nyújtotta a karját és túlzottan szelíd, kérlelő hangon szedte ráncba asszonyát.

- Nem megmondtam, hogy elkotródj. Ha azonnal el nem kotródsz, ez a lámpa mindjárt elkárhozik.

Vargáné nagy zokogva somfordált ki és a küszöbön kétszer is elkiáltotta:

- Juj, istenem; juj istenem.

Az ura utána förmedt:

- Hanem ha aláírsz, haza ne gyere.

Azzal visszamélyedt az újságába s a legnagyobb közönnyel eresztette el füle mögött az udvarról visszaömlő sírás-zuhatagot.

Mikor Vargáné a kiskapuhoz ért, mintha elvágták volna a sírhatnékját. A képe kiünnepélyesedett, kisimult és merev parasztasszony testtartással iparkodott az anyjék felé.

Délután ötre járt, de a júniusi rekkenő éppoly elszántan perzselte a bőrt, mint délben. A levegő ezüstös hullámokat vetett és szemközt a patika falánál különösen jól látszott az imbolygása. A feketébe öltözött néne mint egy tupri árnyék húzódott át az izzó piactéren.

A kútnál épp a Juhászné húzta a vödöröt.

- Hova, szomszédasszony - tudakolta illedelmesen, bár maga is tudta.

- Megyek a szegény nyanyához - rebegette Vargáné és arca a legfeketebb gyászba öltözött.

- Igaz, hogy olyan rosszul van?

- Bizony igaz - sóhajtott Vargáné. - Szegény nyanya. Már az a kis lé sem áll meg benne.

-Ajjaj - sajnálkozott a szomszéd asszony. - Hát mégis igaz? Ez az Örszi leány mondta ám, de gondoltam, talán csak úgy beszél, mert a télen is holt hírét költötték. Szegény Horváth néni. Adja át neki tiszteletemet.

- Köszönöm, majd átadom, szomszéd asszony.

Elváltak. A posta előtt egy másik, hasonlóan begyászolt arcú és külsőségű asszony került Vargáné mellé. A nénje volt, Jóné.

- A nyanyához mész?

- Ahhoz.

Egy ideig némán tipegtek, a két pár cugoscipő egyhangúan kattogta végig a csontkeményre száradt falusi járdát. A zsidótemplomnál Vargáné észrevette, hogy a nénje visz valamit a kötője alatt.

- Mi az? - tudakolta mohón.

- Egy kis konyak. Gondoltam, jó lesz neki. Annyira élt-halt érte mindig.

Vargánéból kicsordult a búbánat.

- Látod, én még azt sem vihettek. Ettől a bűdös embertől még azt se lehet. A fene enne meg, hogy ebbe milyen természetet szorított az Úristen. Épen nem szívelheti azt az öreg asszonyt. Istenem, istenem, én még egy kis pálinkát sem vihettek neki.

Ez a nagy panasz Jónéból is kicsalta a magáét.

- Juj, ne sopánkodj, Mariskánk. Azt hiszed, a János másféle?

Az is azon csármázik dél óta. Hogy így meg úgy. Hogy ő nem hízlalja a Sándort. Hogy elég hájat huncutkodott az magára.

Meghogya lefölezte az már eddig is a miénkét.

- Mind egyforma ez a bűdös sok férfi - állapította meg Vargáné. Hogy a Juliskáéknál sincs jobban, szerfölött inyére volt, egész megvigasztalta.

- Mindnek csak azon a rohadt pénzen jár az esze. Hogy az ember lányának anyja is van, ők azt nem tudják fölgondolni.

- Hagyd el, Mariskánk - vette pártfogásába Jóné az urát -, azért ez a Sándor a főbűnös. Nem kapott még eleget az osztályból? Még a házat is magának akarja? Nahát ronda bele van annak is! A szegény anyánkat meg csak az orránál viszi, mert hogy ő az egyszem fiú. Azt mondja, hogy mindent ő dolgozott, mi meg csak pipeskedtünk. Úgy szerzett mindent, még a stafirungunkat is ő fizette ki.

- A végén még szegény papát is ő csinálta - robbant ki Vargánéból a méreg, de mindjárt a szájára is rakta az öklét, gyúrt egyet rajta és szép rövidcsékét kuncogott.

- Juj de bolondokat beszélsz te, Mariskánk - pirongatta Jóné, de maga is egy széles mosolygás volt.

- Hát igaz is, az embert kihozza a sodrából. Mit akar avval a házzal? Van neki elég. Mit szégyenkedik?

- Én csak szegény nyanyát sajnálok, - zökkent vissza Jóné az ünneplős kerékvágásba. Minden gyerekével össze haragudott érte. Azért annak is fáj ám az. Csak bele kell gondolni tudni.

- De az ám. Hiszen mégis csak az anyánk.

Ezen aztán eltöprenkedtek és békén tovább topogtak, mint két szegett szárnyú varjú.

Jóné és Vargáné az öreg Horváth Sándor asszony lányai voltak. Az öreg két éve halt meg, de szerencsétlenségre végrendelet nélkül. A vagyon javát már évekkal azelőtt szétosztották a szülők, csak a ház várta még a gazdáját. Az öregasszony a fiának szánta, mert eddig is az lakott velük, a vők azonban egyenlően akartak részesedni, mert a fiútestvér az első osztálynál úgyis megvette a dézsmát. Ebből aztán hét falura szóló kalamajka támadt. Az egész atyafiság össze akaszzkodott, még a lányok sem látogathatták meg az anyjukat. A per megjárta Győrt, Pestet, de a Kúria is csak a vőknek adott igazat, úgyhogy az öreg Horváthné halála után, ami már egy esztenedeje ott lógott a levegőben, a fiának jó summa pénzen kellett volna megvásárolnia a fedelet, amely alatt már vagy harminc éve mint sajátja alatt gazdálkodott. Ez a sérelem szörnyen forralgatta az epéjét, úgyhogy a sógorok gyanakvása nem volt épp indokolatlan. Ismerték az asszonyaikat is, hogy milyen bálvány azok előtt a bátyjuk, de ismerték a Sándort is, hogy az ugyan nem nézi, mivel vesz rá valakit arra, ami neki kedvez. Ebben a halálhírben is valami kelepécet gyanítottak és ha a feleségükből előrimánkodó gyermeki hűségnek nem is mertek ellen szólni, jónak láttak egy kis csetepatét rendezni, nehogy a bátyjuk közelében megtántorodjanak. Az asszonyok maguk is sejtették, hogy valami ostromféle készül a szívük ellen, azért rajta voltak, hogy rendületlenné keményítsék.

A Horváth-ház nagy csöndességgel fogadta őket. A frissen súrolt tornácon egy lélek sem ödöngött, a konyha dupla ajtaja, a külső fa, a belső üveg, mindkettő betéve. A konyhában is félhomály és szokatlan súlyos némaság, ami úgy ült rá a két látogató lelkére, mint a halál nyirkos misztériuma. Egész-

séges hátukra kiborsódott egy nagy-nagy nyugtalanság, amelybe ijedtség és meghiúsultság hajkurászta egymást.

- Te, Juli, én elsírom magam - motyogta Vargáné és habozott a tovább menetellel.

- Gyere csak no - noszogatta Jóné, aki kettejük közül a bátrabb volt. A végső elszánáshoz segítségül jöttek a bentiek, akik meghallották a csoszogásukat. Az öregasszony szobája ajtaján egy fej kukkant ki, azután egész emberi pompájában megjelent a fiatalabb Horváthné, a Sándor tölgyfa terebélyű felesége. Zsíros, jó lélektől sugárzó arcát most ő is megilletődötté csucsorította és elkámpicsorodott hangon tessékelgette a sógornőit.

- Gyertek. A Cseresnyésné is itt van.

- Hát a nyanya? Hogy van, - tudakolta az ijedős Vargáné, hogy előkészítse lelkét a látandókra. A Sándorné a fejével intett, hogy nincs remény.

A két asszony besomfordált a kis szobába, lehetőleg annyit rést hagyva csak az ajtón, amennyi egy asszony csípő átréselhető.

A kis szoba az öregek szobája volt. Amikor a gazdaságot az ifjabb Sándor vette át, ideszorult a két kiszolgált emberroncs, itt zsémbeskedték el az élet utolsó béka egér csatáit. Két év óta egymaga lakta az előzvegült vénasszony, innét üzengedett a lányaira meg a vejeire, hogy térjenek eszűkhöz, ne üldözzék avval a perrel az ő Sándorát. Keserű esztendei voltak azok az életének, amikor látta, hogy a regula megbomlott és ő nem az, aki hajdan, amikor a vagyon még az apjuk kezén volt. Lassan a nyavalya is elővette és egy hosszú, dologba sanyarodott élet után keserűen hanyatlott a halál felé.

Most ott feküdt a csikos cihájú vánkossai között. Nyolcvan esztendő, ezer ráncú arca maréknyira sorvadt, a levegőt is akadozva szedte, nagyokat hápogva, mint a darazsat nyelt kacsá. A két jövevény szemébe olyan fájdalmasan hullott bele az összetöpörödött haldokló, hogy minden elszánásuk ellenére fölsírtak; különösen Vargáné, aki hosszú, zokogó hörgéssel esett az anyja faágszerűen összeszáradt ujjaira, kezét csókolni.

Az előntött könny, mint egy ragadós betegség, végighullámozott a szobán, a visszanyomott sírhatnak előpatakzott és egymás fájdalmától meg a szomorú helyzettől megittasodva, átengedték magukat neki, mintegy biztatva: sodorj, ahova tetszik.

Cseresnyésné, aki a legurasabb volt köztük, mert nemes emberhez ment nőül és kalapot hordott, minden rátartiságról meglepedkezve jó kövér paraszti könnyeket törülgetett le a kipirosodott orra mellől. Horváth Sándor, akit a gyakori szeszelés tett gyöngeszívűvé, a cserépkályhának dőlt és ott ontotta ki a megilletődéseit. A felesége őt nézte és azon pityeredett el, hogy milyen jó ember is az ő ura. De mindenben túltett a mi két újdönjöttünk, akikre friss volt a benyomás és azért nagyobb vehemenciával is tudtak válaszolni rá.

Csak az öregasszony nem sírt. Maga is járt elnyűvődött életében százszor és százszor házaknál, ahol egy-egy rokon, ismerős, koma körül ugyanaz az áhítatos érzékenyülés hullámzott föl, amely most ő körülötte verte hajkait. Azokat az em-

bereket két-három nap múlva kikísérték. Tudta, hogy órá is ez vár. Nem is nagyon bánta. Az a nyolcvan esztendő olyan lassúan emésztette meg, hogy a halál már csak az utolsó grádicnak tetszett abba a nagy pincébe, amely a megsemmisülés, Szinte elbámult, hogy ennyire minden különösség nélkül van halódni. Semmi kint sem érzett, csak nagy-nagy gyengeséget.

- Hát eljöttetek - kérdezte révedezően járó szemmel, három részben tolvá ki a szót. - Már azt hittem, meg se látogattok.

- Dehogynem. Hogy gondol olyat a nyanya, - védekezett Vargáné az orrát nyomkodva.

- Azt hiszem már egész megutáltatok. Hát a Péter hogy van? - tolakodott elő szegény betegből az illendőség, hogy gyűlölt veje felől érdeklődjön.

- Hát csak megvan, - bólingatott Vargáné.

- A János is? - fordult most Jónéhoz az egyenlőség kedvéért.

- Az is.

- Hát maga hogy van nyanya, - szepegett föl Vargánéból a látogatás célja.

- Láthatod, lányom. Sehogyan se.

- Majdcsak megsegíti az Isten a nyanyát, sose búsuljon.

Erre már Horváth Sándor is beleszólt:

- De az ám.

A beteg megingatta a fejét:

- Már én rajtam semmi sem segít. Elhiheted, nem is kívánom. Eleget evickéltem én ebben a világban. Minek már nekem az élet. Amikor az ember már csak ilyen dib-dáb, jobb akkor, ha nincsen.

Mély, magára öltözött megadással beszélt, amint már az öregek szoktak. Az anyja is ilyesfélét beszélt, mielőtt meghalt, az anyósa is, az anyjának az anyja is. Ezeket mondogatják már száz esztendő óta és ő is kötelességének tartotta, hogy alázatos mondásaikon átessék, mint valami kálomista utolsó kenten.

A többiek figyelmesen hallgatták, gyöngéd ellenmondással a hallgatásukban. Jól magukba vésték a szavakat; hogyne, hiszen amikor unalmas lesz az este, vagy valahol összejönnek, és nem lesz mit beszélniük, milyen szép lesz kitergetni maguk fölé ezeknek a szavaknak a sátrát, hogy emlékművekben mélabússá andalodjanak. Minek már nekem az élet, meséli majd Cseresnyésné a gimnazista lányainak, ha hazajönnek vakációzni, mi már nekem az élet, mondta a szegény nagymama. Ő neki szegénynek nem volt öröme benne. Horváth Sándor a tisztelendő urat hallotta, amint az udvaron a koporsó fölött végigdörög belőle a bő kálomistán a mondat. Aki pedig kételkedne a mindenható Isten végtelen irgalmában, tekintsen erre a tisztességben megöregedett asszonyra, aki a halál kénkövektől lobogó tornácában is így sóhajtott fel: Istenem, nekem már nem kell az élet, legyen a te akaratod szerint. Mert a haldokló szava csodálatos köpenyeg, mindenki azzá forgatja, amivé jól esik.

Amíg ezeket végig gondolták, a beteg pihent egyet, azután újra nekibuzdult.

- Én nem is káromolom az Istent. Én hozzám kegyelemes volt; a gyerekeimből embert tudtam nevelni, a vagyont is csak

gyarapítottuk, senki sem hányhatja, hogy ilyenek vagy amolyanok voltunk, mi elégséget tettünk mindenkinek. Csak azt adta volna az a Jóisten, hogy ezt a csúfságot ne kellett volna megérnünk. Hogy az én gyerekeim ügyvédhez menjenek igazságért. Hogy az én családomat így kicégérezzék. Elhihetitek, ez akárminél jobban bántott.

A lányok összepislogtak és pillantásaikban félnék rebbenés volt: Jaj, most megostromolja a szívünk. Eszükbe jutott az ember, a fenyegetések, és minden erejüket összegyűjtötték, nehogy az anyjukkal szemben elárulják a maguk szűkebb családját.

Sándor az anyját csitítgatta.

- Sose eméssze magát azzal. Ami megvan, az megvan. Megleszünk mi így is. - De a hangjában biztatás volt: addig üsd a vasat, amíg meleg.

Az öregasszony most már taposott úton volt. A családi szégyen, a hír hátára kapott Horváth név, a maga érdemei és a gyerekek vélt háladatlansága újra szétpatakzott a szívén; elfelejtette a halált, a helyzetét és két év óta számtalanszor begyakorolt tempóval dobta magát panaszaiába. Az akadozó melle most egész tisztességesen működött, a szemei kielevedtek és a csöpp, múmia-arcát is pirosság futotta be. A legérzékenyebb passzusára zendített rá.

- Hát mondjátok meg: céda voltam én, vagy italos, vagy cuhados? Énrám senki nem foghatja. Én jó anyátok voltam, én mindenkit szerettem. Miért gyaláztatok hát engem? Miért hírleltek, hogy én csak a fiamat pártolom? Hát nem jó állapotba segítettem mindegyiket? No, mondjátok!

A lányok szemében felvillant a gyerekkor. Az esztendő harag kódén át előragyogott a régen elhagyott család, amelyiken a maguk három évtizedes házasságának minden fájdalma csak csiszolt, fényesített. A megaszott vénasszony kihúzódott, az a délceg, erős akaratú matróna volt, aki szeretettel, de kérlelhetetlen akarattal uralkodott a familiáján. Mint akkor, most is érezték nagy-nagy fölényét, amely a Horváth nevet fölragyogtatta és a gondolataik, az emlékeik megint a régi engedelmességgel hajbókoltak felé.

- Hát hiszen tudjuk mi azt, - nyugtatta meg Cseresnyésné. Arról nincs szó. - A másik két lány vele bólogatott.

- No, látjátok. Akkor mit ölitek ezt a bátyátokat? Nem ez dolgozott a legtöbbit, nem ez volt itt a gazda? Szegény apátok, az sokszor három napig is elkódorgott, aztán félholt részen került haza. Ez meg már két órakor fölkel, kint volt a határban, ott robotolt a béresekkkel együtt. Enélkül már rég elúszott volna minden. De ez nem pazart, ez nem kötött hiába. Ez még a katonaságtól is pénzzel jött vissza. Most mégis ez a rossz. Mégis kihúznátok alóla a földet, elvonnátok a házat, amibe gyerekségtől lakik. Hát van tibennetek emberség? Bálványozott fiának az érdemei ékes szólóvá tették. Ebbe ölte ő minden büszkeségét. Az urában nem sok öröme telhetett, az ugyan a maga jóvoltából nem vitte volna sokra. Hanem a fia! Amit az csinált, azt a kerek világon éppen csak a Sándor csinálhatta úgy. Az egyetlen, a legszebb, a legerősebb, a legokosabb. Hát nem látják be ezt azok a vők? Nem érik föl ésszel ezek a lányok?

Szegény leányok. Érezték már, hogy itt erősebb hatalmak dübörögnek, mint amik ellen fölfegyverkeztek. Az anyjuk Sándor imádata beléjük is átszivárgott és ha irigyelték is, maguk is a legkülönb embernek tartották „a férjem uramnál” minden esetre különbnek. Az érdemeinek nem is mertek ellene szólni, annál inkább, mert maga is ott volt, az ágy kávájára támaszkodva és látható jóérzéssel hallgatta az érényeihez intézett ódát. Hanem azért a Cseresnyésné csak kibökte.

- Ha neki akarták hagyni, miért nem írtak a papával végrendeletet? Minekünk most már kutyakötelességünk, hogy a gyerekeinket védjük. Mi az ő érdeküket oltalmazzuk. Mi nem tehetünk másképp. Ez a kötelességünk.

Szép, noblisan beszélt, az ura környezetében ráragadt modorban, ami mindig nagy respektust csalt elő a néneiből, akik parasztok maradtak. Most is alázatosan szegültek a nyomában. A kötelesség, az érdek, az oltalmazni: mint egy-egy érdekükben eldőrdült sortűz esett fülükbe és úrias hangzásával bátorságot öntött beléjük. Mozdulatlanul ültek, de mindhárom asszony testtartásán érzett, hogy ők egyetlen, rendíthetetlen tömb, akiket a közös érdek emelt a haldokló ágya ellen.

- Végrendelet? - horkant föl az öreg Horváthné. - Tudjátok milyen volt apátok. Attól félt, hogyha ő végrendelezik, meg is kell halnia. Nem írt volna az alá az Istennek se. Hanem a házat a Sándornak akarta. Az élő Istenre mondom, hogy annak akarta. Ne nyughassak a földben, ha nem úgy van.

Az eskü megdőbbentette az asszonyokat. Ők maguk semmiféle közelebbi viszonyban sem álltak az Úristennel, de az anyjukban nagyra tartották a vallásosságot. Az még az utolsó években is elcammogott a templomba, onnét fújta a rag alól Dávid zsoltárait, vékony, sipító hangon, amint arrafelé az öregasszonyok között dívik. Tudta is valamennyit, de még az öreg bibliát is átböngészte, amiből ők csak a csiklandósabb verseket keresgéltek ki éretlen süldő korokban. Úgy a lelkük fenekén derengett is olyanféle, hogy a család szerencséjében ennek a jámborságnak is része van. Épp azért, ha az anyjuk vallásos színezetű beszédbe bocsátkozott, az mindig megnyilatkozás volt nekik, ami előtt alázatosan illik viselkedni. A halál előredobott árnyékai, a beteg remegő izgatottsága, a hűvösen sötétre spalétázott szoba is csak lovat adott a megilletődés alá, melyen a nagyszavú eskü a lelkükbe nyargalt.

Sándor látta a hatást és megengedett néhány mentegetőzést, amire idők múltával majd hivatkozhat.

- Mit izgatja magát, nyanya, Még azt mondják, hogy én talán készakarattal hecceltem föl, hogy beszéljen. Pedig hát én egy szót se szóltam.

Az öregasszony oda se figyelt, csak megismételte az esküt:

- Ne nyughassak a földben, ha nem úgy van.

De ezt már nem bírta a Vargáné szíve. Nagyot csuklott a kitörő sirástól, úgy bőfögte fel:

- De nyanyám, mi nem tehetünk másképp. Láss be, hogy nem tehetünk másképp.

Az öregasszony nem látta be. Mereven nézte a lányait, mint-ha idegenek lettek volna. Aztán kisvártatva megszólalt:

- Akkor hagyjatok békén. Eredjete. De azt megmondom, a

koporsómhoz se álljon oda egy se. Ha ezt se tudjátok megtenni, ott se sírjon egy se.

Minden zsilip elszakadt. A három asszony könnyzárporban úszott. Ott vergődtek fájdalmas kis asszonyi dilemmájukban, anya és család között. Vargáné a fejét szorongatta és úgy sikongott:

- Meg kell keverni. Istenem, meg kell keverni.

Jóné mindenről megfélekedve könyörgött:

- Mondja meg, nyanya, mit csináljunk. Hát mondja, mit akar tőlünk?

- Semmit. Ha csak ezt érdemeltem tőletek, akkor semmit.

- Csak mondja meg, nyanya. Nem bánom, ha mindjárt megfojtanak érte. Én megteszem, csak mondja, hogy mit.

A Sándor szeme győztest villámlott. Az öregasszony bágyadtan odaintett neki.

- Hol is van, fiam, az az írás?

- Melyik?... - nagyon jól tudta ő, hogy melyik, ki is készítette a másik szobában, még tollat is hozott a magyar boltból, de illett egy kicsit vonakodnia. Ne mondassák, hogy az a kapzsi Sándor meg már a zsebében rejtegette az írást. nagy cammogva előkotorta a kis papírt, ami ebben a drága világban néhány milliócska volt. Nem hamarább, mint amennyi pauzát az illendőség kíván, nem később, mint amennyi idő alatt az elkámpicsorodott asszonyok magukhoz térhetek volna. Odarakta az asztalra, még a tollat is bemártotta. A három asszony egymásra nézett, aztán a papírra, aztán az anyjukra. Két örvény között álltak. Egyik a Horváthné szemeiben kavargott, másik a papirosra rótt betűkben. Sándor és a felesége mereven figyelték őket. Cseresnyésné törte meg a jeget. Újra bemártott és keresgélt a papír alján. Sándor a repedt körmű hüvelykével odabökött, ahova írnia kellett. Aláírta. A többiek utána. Az öregasszony megnyugodva motyogta:

- Most már legalább békesség lesz köztetek. Csúnya az, ha a testvérek egymást ölik.

Nem szólt többet. A nagy drámai jelenet kimerítette. Még egyszer utoljára megmutatta, mit tud. Győzött a vejein. Mégis ő a nagyobb hatalom, aki engedelmisséget szoptatott a lányaiba. Most már elégedetten várhatta a halált. Ő elvégezte a hivatalát. A ház, a szép, régi, nemesi ház, az urával szerezték az egyik tönkrement megyei úrtól, nem kerül idegen kézre, nem lesz licitáció; a fiáé lesz, a vérié, ahogy ő azt annak idején kitervelte.

A szobán nagy-bús csönd nyújtózott végig. Órák hosszattak úgy, eszükbe sem jutott, hogy társalgást kezdjenek. Egyszer az egyik lány megkérdezte:

- Hogy van, nyanya? Az nem felelt, még csak a fejét sem rázta. A fejekben tétova gondolatok kavarogtak s a három asszony szürke ködön át leste a mozdulatlan eseményeket.

Este kilenckor az öregasszony rúgott egyet. Söhajtott és meghalt. A lányai elvégezték körülötte, ami a kegyelet feladata, azután haza szedelőzködtek. Cseresnyésné befogatott, mert ő a szomszéd faluban lakott, a másik kettő gyalog bandukolt. Sándor kikísérte őket a kapuig, közben a temetésről és az építendő kriptáról beszéltek. Az írás szoba sem került.

Egész a postáig némán zötyögött a két ijedt lelkű asszonyka.

Az utcán félhomály volt és ők a járda hepe-hupáin el-elbódultak, össze-össze koccantak, mint két egy kézben fogott boros flakó. A postánál Jónének le kellett volna térnie. Hanem a búcsúzkodás sehogyan se ment.

- Te, Juliskánk, én félek. A Péter csúnyául fog tenni.

- Hát Istenem, mit tehetünk? - söhajtott vissza Jóné. - A halálán nem bánthattuk meg.

A Vargáné csak szepegett.

- Ez a Péter elhidd, olyan ronda tud lenni, hogy. Máskor olyan e, mint a falás kenyér, de ilyenkor... istenem, istenem.

A Jóné is csak ilyen kilátások elé nézett, de bízott a csata-készségében. azért hát ő vigasztalt. Ha ketten félnek, az egyiknek vigasztalni kell.

- Ne mondd meg. Ráértek avval, jókor lesz az a temetés után is.

Vargáné csak a fejét csóválta.

- Nem tudnám. Kiolvassa ez a szememből.

- Hát akkor meg kell mondani. Csak nem esz meg érte. Volt nálatok már máskor is ézengés, aztán mégiscsak megvagytok.

- Igaz - bólogatott Vargáné és ebben megállapodtak.

A két asszony még egyszer összepislogott, jóéjszakát köszöntek és megindultak, kik a maga portája irányában, új harcok, új veszekedések, új szenvedések felé.

En' sose látom ragyogásban, már nyugá-
dítva esztendőket kihalóknak, és öltözött urak a,
egyháznapok körül, ahogy Benouit álmodó ifjú
bájos. Pedig fényben látom én is, valóban az
első fény, mindegyik, kéksé lüvelő, ahogy kálvária
rohonaim otthonomban járva gyermek-embere-
zetemre nézve a holdvörte Olajfák hegyén az
léi alabja: a kép, az embert - kép két mindent-
től, mintha az éjszakába fűzött ló já már a
fordított menzokollat, annak földi reménytel
katalán fonálját időről. Ahit minden imádko-
ni látot, sosem ifjú baj, hanem Dolván kint; feje
mögött, mint a holddudva, dereng a glória, és
egyszer hallja a Federmot a leve perpedua - val-
tést olva hely, szívesen, hogy mi élethessé,
s az em' életet, ahit a kivételről vagy nyílt
súvén látot, naponta ő, saját maga az usalkot!
"Mindem éjszakán a Gesenari' éje lehet -
"gondolom niadlan, végtelen szívalommal s'
keresettel - tette, nagyobb nyíltet nem
vallesekollat. Melletti kiállja érdemese a
Közlepkor: idvesséig, kegyelmes lesz Dolván
kint!"

Babó Bayle

NAGY LÁSZLÓ

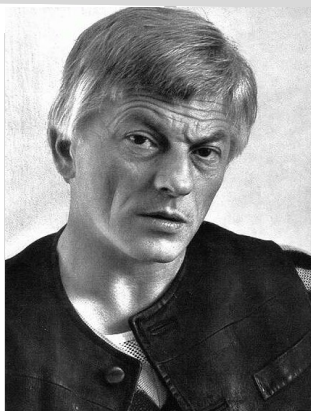
KISCSIKÓ-SIRATÓ

Fehér volt az anyád, te meg fekete,
anyádat elásták, de te nem tudtad,
lefeküdtem melléd, simogattalak,
sajnálaltalak téged, bársony-kiscsikó,
puha volt a füled, mint a kisnyulé,
nyakadon a csengő piros szalagon,
de te nem csengettél, bársony-kiscsikó,
szívedet hallgattam, alig dobogott,

tartottam orrodhoz gyenge tollpíhét,
tollpíhén a lelked alig remegett,
sirtalak téged, bársony-kiscsikó,
nem kellett már neked a dudlis üveg,
inkább földhöz verted halántékosodat,
tejfoggal haraptad piros nyelvedet,

siratlak, siratlak, bársony-kiscsikó,
bőrödöt lehúzták, szárítják napon,
sírodat megásták a meggyfák alá,
gyöngye a te csontod, mint a babáké,
a hajnali harmat széjjel öröli,
bőrödből csinálnak fekete sipkát,

drága bőrtarisznyát borosüvegnek,
siratlak, siratlak, bársony-kiscsikó,
a gyenge lucernát nyulak csipkedik,
ott ficánkolsz te a csillagok között,
onnan megrugdosod az én szívemet,
minden reményünket befödi a hó,
siratlak, siratlak, bársony-kiscsikó.

90 éve született**Nagy László**

NAGY LÁSZLÓ

HIMNUSZ MINDEN IDŐBEN

Te szivárvány-szemöldökű,
Napvilág lánya, lángölű,
Dárdának gyémánt-köszörű,
Gyönyörűm, te segíts engem!

Te fülemülék pásztorja,
Sugarak déli lantosa,
Legelső márvány-palota,
Gyönyörűm, te segíts engem!

Siralomvölgyi datolya,
Festmények rejtett mosolya,
Templomon arany-kupola,
Gyönyörűm, te segíts engem!

Díjra korbácsolt versenylő,
Lázadásokban lobogó,
Csillag, dutyiba pillantó,
Gyönyörűm, te segíts engem!

Harctéri sebek doktora,
Hazátlanoknak otthona,
Mézes bor, édes babona,
Gyönyörűm, te segíts engem!

Piaci csarnok álmosa,
Nyomorúságnak táncosa,
Szilveszter-éji harsona,
Gyönyörűm, te segíts engem!

Béta-sugárban reszkető,
Sok-fejű kölyket elvető,
Tengerek habján csörtető,
Gyönyörűm, te segíts engem!

Minden időben ismerős,
Mindig reménnyel viselős,
Bájokkal isteni erős,
Gyönyörűm, te segíts engem!

Öröktől belémkaroló,
Vánkosra velem hajoló,
Varjakat döggé daloló,
Gyönyörűm, te segíts engem!

NAGY LÁSZLÓ

KI VISZI ÁT A SZERELMET

Létem ha végleg lemerült
ki imád tücsök-hegedűt?
Lángot ki lehel deres ágra?

Ki feszül föl a szivárványra?
Lágy hantu mezővé a szikla-
csipőket ki öleli sírva?

Ki becéz falban megeredt
hajakat, verőereket?
S dül hiteknek kicsoda állít

káromkodásból katedrálíst?
Létem ha végleg lemerült,
ki rettent a keselyűt!

S ki viszi át fogában tartva
a Szerelmet a túlsó partra!

A HIMNUSZ MINDEN IDŐBEN C. VERSRŐL

Az eszményi és teljes emberkép verse a *Himnusz minden időben*. Életérdekű érték sokrétű megnevezése, ünneplése. Himnikus szerelmi vallomásba foglalt jellemzés, majd az utolsó három strófájában önjellemzés. A versben megnevezett kedves („gyönyörűm”) a metaforikus telítettséggű kifejezésben szinte a teljes pozitív emberség összegzését személyesíti meg. Már az indítás különlegesen telített, a remény az erotika pompás képeiből építkezik:

Te szivárvány-szemöldökű
Napvilág lánya, lángölű,
Dárdának gyémánt-köszörű
Gyönyörűm, te segíts engem!

A bokorrím szinte sugallja a számba vehető értékek bőségét. A negyedik sor pedig refrénként ismétlődve egyszerre fejezi ki az esdeklő vallomás intenzitását s a teljes bizonyosság hitét, sőt a hármass bokorrímű felsoroló jellemzés után a refrén különleges szakrális áhítatot is sugall. Az első három sor négyes jambusai a negyedik sorban két daktilusra és egy spondeusra váltanak, s az időmértékbe belejátszó tagoló magyar ritmus ütemezése is módosul, a bokorrímes sorok többnyire 5/3-as osztása itt 3/5-ösre fordul. Mindez a vers tárgyi motívumaiban is fölsejlő szakrális hangoltságot erősíti: a Mária-himnuszban, litániákban a dicsérő-dicsőítő felsorolásokat refrénszerűen szakítja meg a könyörgés. Megmaradt a strófa első három sorának emelkedő lejtése, csupán a metrumot elevenebb ritmusváltozattal töltötte ki, ezzel is nyomatékosan utalva a jellemzés és esdeklés egymásból következő összetartozására. Az archaikus és szakrális attitűdnek pedig a vers egészében fejlik ki mélyebb értelme: az az áhítat, teljesség, amit az ember az idők folyamán szentségként élt át, s túlvilági erőforráshoz kötött, most az emberi kapcsolatban, a szerelemben éli meg. A himnusz, a szakrális műfaj profanizálódás nélkül fordul ebben a versben a társhoz. Ezért van ebben az eszményi nőalakban együtt a remény, életkedv, erotika, felszabadultság, erő, tündöklő életszentség („legelső márvány-palota”), szakrális aura („templom arany-kupola”), titokzatos szépség, munka, lázadás, szembeszegülés, öntudat, gyógyító erő, otthonteremtő biztonság, bajokból kikapcsoló menedék, játék, szívósság, a modern kor atomfenyegetettségétől szenvedő, de a létérdekű küzdelmet szenvedéllyel képviselő magatartás („tengerek habján csörtető”). A szerelem időtlen és aktuális lelki-testi szépségének himnusza ez a vers. A nyolcadik és kilencedik strófa a nőiségben, szerelemben rejlő életakarat általános érvényű erejét emeli ki:

Minden időben ismerős,
Mindig reménnyel viselős,
Bájjal isteni erős,
Gyönyörűm, te segíts engem!
Öröktől belémkaroló,
Vánkosra velem hajoló,
Varjakat döggé daloló,
Gyönyörűm, te segíts engem!

A „minden időben”-nek s az „öröktől”-nek a hangsúlyozása azt fejezi ki, hogy magában az emberi természetben benne van az a pozitív lételv, amelyet értékes emberi kapcsolat tud csak fölszabadítani. Széles horizont tárulkozik föl a jellemzésben: nagy a küzdőtér, sokágú, sokrétű a feladat, súlyosak a terhek, az emberre törő veszedelmek, de két ember belső tája hatalmas erőforrás lehet. Védelem, menedék még a pusztulás előtt is: a mély szerelemből merített erő kiiktatja a személyiségre toluló pusztulásérzetet, rémképzeteket („varjakat döggé daloló”). Az első kilenc strófában a vallomásba foglaltan a szerelem létfilozófiai aspektusát látjuk, a jellemzésben adott értékek léttörvényre növekedését tapasztaljuk. A közvetlen költői személyesség csak a refrénben nyilvánul meg. Illetve különös szerkezeti játékként, bravúrként a tizenkét strófából álló himnusz utolsó három strófája önjellemzés, s ebbe foglalt közvetett jellemzés. De ezt a 9/3-as szerkezeti arányt részben árnyalja az, hogy a kilencedik strófában – mintegy az utolsó három strófa felé átvezetőn – már az önjellemzés is megszólal („belémkaroló”, „Velem hajoló”), így halványan a vers strófászerkezetének 8/4-es mellékosztását is lehetővé teszi. Ez az átvezető strófa első sorban mégis arra utal, hogy mindaz, amit addig föltárt a vers, a költői személyiség számára nemcsak vágyként, hanem beteljesült szerelemként is adva van. S ez a biztonságtudat készíti elő az utolsó három versszak hármass tagolását, az önjellemzés hármass rétegzettségét s egységét.

A közvetlen jelenre vált át az önportréban, A város címere, a Karácsony, fekete glória, A falak négyszögében érzésvilága szólal meg, de most van menedék, van kihez folyamodni, nem kövülhet véglegessé az „iszonyat”:

Iszonyattól ha szédülök,
Ha a pimaszság rámdönög,
Önmagammal ha kúzködök,
Gyönyörűm, te segíts engem!

Már ebben az önjellemzésben is immanensen benne van az erő tudata is. Az ellene fenekedőket hitványnak, támadásukat artikulálatlannak minősíti remek sűrítéssel, az animizáló „dönög” szóval. Éppen a jellemzésben feltárt, kinyilvánított értékek bátorítják a vers logikája szerint a világ iszonyatával megtelt, önmagával küzdő, tehát passzivitásban veszteglő, támadásoknak is kitett költői személyiséget arra, hogy teljes erővel fölszabadítsa latens értékeit, képességeit, s a méltatlanul kétségessé tett („pimaszság ha rámdönög”) értékek védelmében kibontakoztassa küzdő személyiségét. Értékeinek tudatára ébredt, azokhoz bátorságot nyert személyiségként szól, erejének, illetékességének tudatában:

Jog hogyha van: az én jogom,
Enyém itt minden hatalom,
Fölveszem kardom, sisakom!

Gyönyörűm, te segíts engem!
A „minden más világról” leszakadt József Attila végső reménytelenségében vallotta: „Le vagyok győzve / győzelem, ha van”. Nagy László versbeli kinyilatkoztatása a megerősí-

tett személyiség ezzel gyökeresen ellentétes vallomása, a finom grammatikai hasonlóság még erőteljesebbé teszi a megváltó értelmű emberi kapcsolat révén Szent György-i küzdelemre fegyverkező öntanúsítást. Az önmaga értékeire, lényegére ébredt személyiség szerez érvényt diadalmasan önmagának: a belső harmónia, a belső táj békéje idillt varázsol a zord világba is:

Felragyog az én udvarom,
Megdicsőül a vér s korom,
Galambok búgnak vállamon,
Gyönyörűm, ha segítsz engem.

Az önjellemzés harmadik fázisa – a küszködés, majd bajvívás után – a tiszta idillé: szinte a giccses olajnyomatok galambos képeit idézik a zárósorok. A tizenegyszer ismétlődő óhaj itt – feltételes módba szöve, beteljesülésként konstatálva – kijelentéssé válik, s ezzel a harmónia, az idill olyan mértékét teremti meg, amelyik egyébként valóban csak a naiv képzelet adománya szokott lenni. Nagy László ezzel a vakmerőséggel újabb dimenzióját szabadítja föl a vallomásnak, s újabb nyomatékot ad a kérésnek. A szerelmi vallomás és az életteljesség igénye így kapcsolódik össze.

A *Himnusz minden időben* a közvetlen vallomás és a létfilozófiai általánosítás egységét mutatja meg, a hozzá szorosan kapcsolódó Tűz című himnusz szintén a „minden időben ismerős” életelv himnusza. Ez is a személyiség kiteljesítésének, nagy emberi célokra való felnevelésének a verse. Maga a „tűz” az egyik legősibb szimbóluma a léleknek, életnek, szellemnek, tudásnak, szenvedélynek, vitalitásnak, szerelemnek, forradalomnak, teremtőerőnek. Nagy László költészetének is egyik leggyakoribb, leginkább kiterjedt motívuma. Szinte szavanként gazdagszik a vers folyamán az ősi szimbólum jelentése. A himnikus megszólítás emelkedett dikcióját a hátravetett három értelmezői jelző teremti meg, ebből az első a megszólítással együtt háromszor ismétli majd a vers, minden nagyobb egység ezzel indul: „tűz, te gyönyörű”. Önmagában, legalábbis első előfordulásakor akár tűzimádó misztériumra is gondolhatunk, de Nagy László a *Himnusz minden időben* refrénjéből lépteti át ide, s ily módon a szerelem képzetkörét is a versbe kapcsolja. Ott is hangsúlyosan jellemzője volt a „gyönyörűm”-nek a tűz („Napvilág lánya, lángölű”)...

(Görömbei András: *Nagy László költészete, részlet. Digitális Irodalmi Akadémia*)

Külhoni Magyarságért Díjat kapott

a torontói Szent Erzsébet Római Katolikus Magyar
Egyházközség és Magyar Iskola

A kitüntetéshez gratulálunk. Büszkék vagyunk rájuk.

Nagy, László 1925–1978

„László Nagy is a poet of affirmation fascinated by the miraculous survival of beauty in the modern world where "Green earth is growing huge, blessed and blossoming with showers". He is, however, enough of a European to know that affirmation means different things to different people, for "under torture heads nod Yes to life and No to death". This gives a sombre frame to the ecstatic wordscape of "Pleasuring Sunday", one of the longest and finest poems in this impressive book [*Love of the Scorching Wind*]. Nagy is at his best when he has room to sustain a theme among rapidly oscillating moods and images of simplicity under attack. The four long poems in this book - "Pleasuring Sunday", the title poem, "Wedding" and "Sky and Earth"-eulogize a rural ethic while recognizing its limitations.

Nagy is also enough of a Hungarian to have been profoundly affected by the events of 1956. In a poem written around 1955, "Have a Good Rest", he expressed a desire to withdraw from life.... To Nagy's despair poetry had been spectacularly ineffectual at a time of crisis.

Not that Nagy is a politically committed poet. As a man who feels that "Existence is peeling out a strident No No No to death" he is naturally hypersensitive to suffering. For Nagy the concept of birth - of plants or people or ideas - is the only offer of salvation."

The Times Literary Supplement (© Times Newspapers Ltd., 1974; reproduced from *The Times Literary Supplement* by permission), March 15, 1974.

„In many respects... *Himnusz minden időben* [Hymn for Anytime],” is „Nagy's most important book of poetry. There is a cycle about masters and spiritual kinsmen (Bartók, Ady, Hölderlin and others); another one could be regarded as variations on the well-known "king of life" motif (*Ajándék*). The prevailing tone of the poems is mythical-surrealistic, some bringing to mind Lorca's dark-purple lyrics with their gypsy charms and mystic undertones.... [A] sensuous and defiant personal mythology [is] expressed.... While impressive in the association of unusual images and rich metaphors, Nagy's new collection is not without problems. In recent years his poetic idiom has become enigmatically involved, on occasion even artificial. Is this the result of conscious self-stylization or the lack of contact with social reality? Even a myth-centered poet needs new information and experiences shaping his vision of the world. While László Nagy is among the most accomplished poets of his generation, it would be unfair to keep silent about this aspect of his imaginative and valuable work.”

George Gömöri, in Books Abroad (copyright 1974 by the University of Oklahoma Press), Vol. 48, No. 4, Autumn, 1974.

NAGY LÁSZLÓ

VERSBEN BUJDOSÓ *(részlet)*

Versben bujdosó haramia vagy,
fohászból, gondból, rádszabott sorsból
hirhedett erdőt meg iszalagos
bozótot teremtesz magad köré,
vele fekete éjt, hol fehér
inged is rebegő selyemlidérc,
alkohol szélverte lángja csak,
versben bujdosó haramia vagy,

szemed, a szemed is tünevező,
levelek rése ahogy tágul,
ahogy szűkül, de mindig másutt,
szüntelen célzó, de célozhatatlan,
kintről ordasi tűz s fegyelem,
belül piros őzike-csillag –
belül véredtől, véred vasától
hártyáid azúr ablakai közt
káprázatos világ a vemhed
s vétked, mert ott ragyog igazi nap,
versben bujdosó haramia vagy,
megáldott szakállas anyaság,
partizán-anyaság, lomb-koronás,
hogy az éterben cirkáló öklök
ünnepén eleven dob ne lehess,
hogy léted értelmét el ne vetéld
a halál dögönyöző bábáitól
és csipesz-kezek nehogy kiszedjék
érzékeid tündéri villámait
s kötözzék csokorba tükör elé,
megfagyna minden, ha lélegező
ingedbe kő-cölöp öltözne föl,
koszorúzd lombbal és tarsd meg magad,
versben bujdosó haramia vagy,
az vagy: mert égi és földi körök
lángolnak s hamuként le hull a madár,
mert gyászban megtévelyedve forog
aki a kereket hozta világra
és sír a propelleres juharfa-mag,
mi lett a róla-vett ős-ideából,
s mert nem éden az ég, ahol ejtőernyők
nyílnak: a halál margarétái
s vissza a fölgyújtott holdak alatt –
versben bujdosó haramia vagy,
moha-csizma rajtad és hangya-telep
és izzasz a nyugtalanság mérgeitől
és ítélisz a hűség tövisei közt
és holtig a hűségtől nem menekülsz,

versben bujdosó haramia vagy,
kesztyűdet: ötujjú liliomodat
kidobod a szimatoló ebek elé,
vallatják, szívárogo belőle a vér...

VARGA GABRIELLA

PÉTERPÁTER, A LELKI ELIGAZODÁSI PONT

Fotó: Kristó Róbert

„Az anyanyelvet és a szépirodalmat igyekszem tisztelettel és alázattal megközelíteni mindennap, csínjait próbálom magamévá tenni, úgy, hogy a szórend, a veretes magyar stílus, a gördülékenység »végeredményét« mindannyiszor megszenvedem. Sokkal inkább gondolkodó embernek tartom magam, mintsem írónak, aki a hitét próbálja megfogalmazni, leírni és lelki táplálékként közkinccsé tenni” – vallja Sebestyén Péter, aki közeli és távoli, ismerős és ismeretlen hívei lelki gondozását két síkon: papként és publicistaként látja el. Bármilyen történet a világban, mindenről van megkerülhetetlen véleménye, olyannyira, hogy az olvasót már az is érdekelné, amit még nem írt le. Ezt a kíváncsiságot igyekeztünk csillapítani, amikor megkerestük és faggatni kezdtük az Erdélyben élő és munkálkodó, negyvenhét esztendő, több kötetes „gondolkodót”.

– **Van-e még valaki, aki Péter atyának szólítja, vagy már teljesen egyértelmű mindenki számára, hogy Ön „Péterpáter”?**

– Ritkán szoktak atyának szólítani, nem is nagyon szeretem. Káplánkoromban is jobban esett, ha pap bácsinak szólítottak. Főleg a csikiaknál Csontos pap bácsi voltam, mert amelyik gyereknek hirtelen nem emlékeztem a nevére, azt úgy jegyeztem meg, hogy „csontos”. Aztán később egy bécsi ünnepi rendezvényen +Lászlóffy Aladár szólított Péterpáterem és ez rajtam ragadt.

– **Kedves Péterpáter, Ön a honlapján az életrajzát így kezdi: „Noha Csíkszentmihályon születtem és édesanyám is ott dajkált – 1973-ig ugyanis ott teljesített kántori szolgálatot –, mégis szépvízinek vallom magam. Alcsík és Felcsík találkozik bennem, oldalsíki székelyben, hiszen Szépvíz, gyermekkorom színtere éppen Csík vármegye közepén, illetve onnan kissé keletre, néhány kilométernyire a csíksomlyói Szűzanya lábától, a Pogány-havas alatt helyezkedik el.” Mit adott Önnek a csíki talaj, a csíki levegő, a csíki néplélek?**

– Ott szívtam magamba az anyatejet, ott játszadoztam – kardoztam, pittyeztem, bújócskáztam – gyermekként, ott ismertem meg a világot és eszméltem magamra. A friss, fenyőillatú

levegővel szívtam magamba a munka szeretetét, a hűséget, az igazságért való kiállást, a sok-sok humort, éneket és imádságot. Ott éreztem meg, mit jelent a katolikus hit, a szentségek, a Mária-tisztelet, mit jelent egy közösséghez tartozni. Belegyökereztem annak a tájnak, vidéknek a mentalitásába, ott sajátítottam el a szokásait, gondolkodásmódját, a szívós székelly kitaratást, a kommunizmus szorításának dacára.

– A székely nép jó ismerőjeként mit gondol, van-e különbség a háromszéki, a csíki és a gyergyói néplélek között?

– Jó a kérdés, valóban megérne egy hosszabb kutatást, hatástanulmányt. Amit a saját tapasztalatomból leszűrhetek – évfolyamtársaim Székelyföld minden szegletéből származóak és szolgálati helyeimen is sorba vettem a keleti székely székek szállásterületét –, az, hogy létezik valamiféle fokozatosság a székely karakterben, attól függően, hol él, honnan származik valaki. Nyilvánvaló, hogy ennek társadalmi (iparosítás, nehéz munka), földrajzi (zord vidék, hideg időjárás, kemény termőföld) és történelmi okai (háborúskodások, katonaság, idegen uralom) is vannak, de én azt vettem észre, hogy a háromszéki székely a legbarátságosabb. Kreativitásban, munkában, ötletességben, agyafúrtságban és találékonyságban egymással versenyeznek, viszont amint jövünk észak felé, úgy zordabb, keményebb szíjasabb a karakter. A gyergyóiban látom a legtöbb szíjasságot, hajthatatlanságot és hajlíthatatlanságot, keménységet. Vagy azt is mondhatnánk erre, hogy bűtüs... Ha viszont elmélyülnénk a témában, feltűnne, hogy falvanként, családonként árnyalódik ez a karakterjegy. Ezért is nem általános, hanem inkább egyfajta jellemvonásunk. Természetesen mindegyikünkben megvan a keményfejű konokság, a nehezen bocsátás vagy harag képessége, mindegyik székely hamar *felvesz*, felcsattan, kihozható a sodrából, de talán a gyergyói változik a legkésőbbre. Persze ez csak személyes vélemény, semmi elemzés vagy értékítélet nincs mögötte.

– Ugyancsak önéletrajzában olvashatjuk, hogy Isten a drága, az Úrban megboldogult szülein, akik egyszerű munkásemberek voltak, és egyházközösségén, nem utolsósorban gyermekkorára pap bácsiján, +Szilágyi Istvánon keresztül szólította meg. Kifejtené ezt bővebben?

– Szépvízen és szülőfalumban Szilágyi pap bácsi közel húsz évig szolgált. Művészlélek, szép hangú, buzgó pap volt. Az akkori viszonyok között nagyon is modern. Nemcsak gyakorlati érzéke volt, hanem gyönyörű vitrálékat és csendéleteket is festett. A templomi énekeket mind lerajzolta egy nagy kartonlapra, azokról tanultuk meg. Ugyanígy a hittanórák tananyagainak illusztrációit is érzékletesen festette-rajzolta, s ez nekünk nagyon hasznos segédanyag volt. Volt egy csipős vesszője, azzal tartott rendet a lurkók között. Az ünnepeket szépen előkészítette, pásztorjátékokat tanított; diavetítőn, klasszikus zenei háttérrel a templomban Jézus szenvedését, a hittanteremben különféle szép mesefilmeket vetített. A szekuritáté sokat gyomrozta, kínozza, de nem tudta megtörni, s ezt mi sem vettük soha észre. Nemzedékeket nevelt fel Szépvízen.

Mi akkor voltunk gyermekek. Legtöbbünknek a templom a második otthonunk volt. Persze jártunk iskolába, néha mozi-

ba is vagy a kultúrotthonba előadásra, de vásár- és ünnepnapokon a templomban voltunk. A hittanórákon, a hittanteremben pedig egy új világ bontakozott ki előttünk. Édesanyám kántornő, majd sekrestyés volt, úgyhogy sokszor szabadidőmben is, ha az otthoni munka nem akadályozott, a templom körül tevékenykedtem. A pap bácsi színes egyénisége, a liturgia magasztossága, az egyházi ünnepek elragadó varázsa, élménye már gyermekkoromtól belém csöpögtette a vágyat, hogy nekem itt a helyem. Ministránsként a pap bácsi külön feladatokkal is megbízott, s ilyenkor még odaadóbban akartunk szolgálni. Így ért meg bennem lassan a hivatástudat, amelyet aztán nyolcadik osztály környékén kezdtem tisztázni és egyre világosabban, erőteljesebben érezni.

Fotó: lochom Zsolt

– Remélem, nem veszi zokon, ha azt mondom, hogy Marosvásárhely – ahol szolgál – és a tágabb értelemben vett Székelyföld, illetve Erdély határain kívül Önt egyre inkább mint a tollát nagy hozzáértéssel forgató író ismerik az emberek, olvasók. Közel húsz éve hallatja jegyzeteit, kisesszéit a Marosvásárhelyi Rádió egyházi műsoraiiban, rendszeres jelentkezője a legkülönbözőbb online médiumoknak, könyvei száma tán már meg is haladta a tizenötöt. Mikor és hogyan fedezte fel, hogy van egy másik helye is a világban: a média világa?

– Néhány évvel pappá szentelésem után, Csíkszeredában fogalmazódott meg bennem először, hogy valamilyen módon a nagyobb nyilvánosság elé kellene tárnom azt, hogy mi zajlik az emberi lélekben, illetve hitünk tanítását a prédikáción túl is eljuttassam azokhoz, akikből vétettem. Az igazi „áttörést” az 1998-as esztendő hozta meg. Erdőszentgyörgyi plébános voltam, amikor Tóth Béla, a Marosvásárhelyi Rádió szerkesztője, és Csató Béla, a marosi kerület akkori főesperese (ma csíkszentkirályi plébános) felkért, hogy vállaljam el a rádió egyházi műsorában a katolikus felekezetnek fenntartott adásrész szerkesztését. Menet közben tapasztaltam meg, hogy az öt-hat perc összeállításához milyen rengeteget kell készülni, hiszen óriási súlya van annak, amit az ember kimond. Ez a lehetőség ugyanakkor rádöbentett arra

is, hogy a média rendkívül fontos eszköz lehet Isten üzenetének továbbítására, hogy a rádiómikrofon bizonyos értelemben meghosszabbított szószékké válhat, hiszen általa az evangéliumi magyarázat túllép a templomi kereteken. Sőt itt nemcsak a templomi szószék meghosszabbításáról van szó, hanem egyfajta igényesebb irodalmi, hitbeli megközelítésről is, ami egyszerre hordoz teológiai mélységet, misztikát, hétköznapi pszichológiát. Ezeket a nagyon sok elmélkedés, előkészület, imádságos elmélyülés és szakmailag igényes forrásmunkák átolvasása eredményeként megszületett írásokat úgy kell hallgatni, olvasni és átélmélni, hogy az a szívünkig hatoljon: akár letenni egy kis időre, és hagyni, hogy munkáljon a Lélek a szavak által.

Nem vagyok született író, talentumnak sem tartom magam, húsz évvel ezelőtt minderre még gondolni sem mertem volna. Egyszerűen csodálom és tanulom a magyar nyelvet. Az egyházi vonatkozású irodalmon belül az anyanyelvet és a szépirodalmat igyekszem tisztelettel és alázattal megközelíteni mindennap, csinjait próbálom magamévá tenni, úgy, hogy a szórend, a veretes magyar stílus, a gördülékenység „végeredményét” mindannyiszor megszenvedem. Sokkal inkább gondolkodó embernek tartom magam, mintsem írónak, aki a hitét próbálja megfogalmazni, leírni és lelki táplálékként közkinccsá tenni. Az írás számomra gondolkodás és evangelizálás. Nem titkolom azonban, hogy a hitükben erős és hitüket még kereső emberekhez szóló írásaimmal és könyveimmel népem lelki-szellemi felemelésén fáradozom. Úgy hiszem, életminőségének javulása elsősorban ezen múlik. És, ha már a templomon kívül is lehetőségünk adódott ezen dolgozni, próbálok kihasználni minden célra vezető eszközt.

– Az írás is pasztoráció valóban, és Önnek megadatott íráskészség, éleslátás, érzékenység, minden, ami szükséges ahhoz, hogy az írása valóban útmutatás, lelkigondozás legyen.

– Ahogy telnek az évek, egyre jobban tudatosul bennem a Gondviselés titokzatos terve. Ráéreztem arra, hogy ez is az én utam, mert így még több gondolatot tudok eljuttatni még több emberhez. A papi hivatás mellett, vagy inkább azon keresztül visszhangra talált bennem a történelmi Székelyföld nagy Áronjainak példája, messze mutató alakja. Gábor Áron küzdeni akarása és tettekészsége, Tamási Áron szülőföld- és anyanyelvszeretete, Márton Áron, az emberkatedrális sziklaszilárd hite és szíjas székely konoksága Szépvíz és a székeleyk védőszentjének, Szent Lászlónak az álmait és hitvallását valószínűsítették meg.

Az írás számomra most már létszükséglet. Szenvedélyemmé vált. Szeretném megosztani a felismerés örömét leendő olvasóimmal is. Állandó, nyugtalanító készlet, hogy gondolataimat, meggyőződésemet, értékrendemet, életbeli alapállásomat másokkal is közöljem, örömhírként továbbadjam. Ahogyan más kollégák szerveznek, építenek, táboroztatnak, tanítanak vagy lelkigyakorlatokat tartanak, én írok. Nem mintha egyebet nem csinálnék, ám mostanában ez is papi szolgálatom része. Kényszerű kötelesség és mesés feladat egyszerre, amit szívesen vállalok. Pennámmal és hangommal, értelmemmel és egész szívemmel állni Isten szolgálatában: ez vezérel akkor is, amikor gondolataimat papírra vetem.

– Bármilyen történik a földkerekségen és főként magyar honban, arról rövidesen halljuk-olvassuk az Ön nagyon markáns véleményét. Olyan témákat ragad meg, amelyek mindannyiunkat érintenek, foglalkoztatnak, és amelyek szorosan összefüggnek emberségünk etikai vonatkozásával, tartásunkkal, értékrendünkkel, viselkedésünkkel. Minden érdekli?

– Hát minden éppen nem. Nekem is megvannak a magam korlátai, érdeklődési területeim, kedvenc témáim. Az egyes témák – pénz, politika, fiatalság, öregség, korrupció, munka, piacgazdaság, nők, apaság, bűn, megbocsátás, jó és rossz, halál stb. – kifejtései személyes reflexiók. Az „út mentén” adódnak, felfigyelek rájuk, rágódom rajtuk, eltöprengök felettük. Kóstolgom, boncolgom, aztán kiírom magamból. Az élet idedobja nekem a labdát, én pedig vissza neki, de már másként... Mindegyikben van egy kis derű, székely lelkiség is. Amolyan lelki publicisztikák. Mindegyik egyfajta spirituális dolgozat, hogy segítsen másokat is elgondolkodtatni. Ezért találtam magamra, úgy érzem, az esszé műfajában. Igyekszem lerázni azokat a közhelyeket, amelyek a prédikációkba, papi beszélgetésekbe be-belopóznak. Az évek múlásával néha újrafogalmazok már megtanult igazságokat, élesebben teszek fel kérdéseket, rázóssabb témákhoz is hozzányúlok. Nincs bennem félelem vagy álszemérem, hogy emiatt most vajon mi lesz. Úgy vettem észre: aki engedi, hogy egy-egy téma megérintse, nem fogja abbahagyni a gondolkodást a cikk elolvasása után sem. Már várja a következőt, rákérdez vagy éppen az aha-élménnyel veszi le őt a lábáról az olvasnivaló.

– Említette, hogy Ön nem író, hanem gondolkodó ember. Mondja meg nekem, legyen szíves: mi nagyon jó a mai világunkban és mi nagyon rossz? Mi az, amit szerethetünk, és mi, ami elkesezhető benne?

– Úgy érzekelem, hogy világunk legfőbb értéke a szabadság. Mi, akik értük-éltük az elnyomó kommunista diktatúrát, össze tudjuk hasonlítani, mennyire más szabadon gondolkodni és cselekedni. Világunk vívmánya, ami nagyon jó, hogy: tudunk egymásról. Ez az újfajta egység és szolidaritás, ami a világhálóknak köszönhető, szerintem nagy áldás. Csak tudni kell jól bánni, élni vele. Ahogyan a nyilvánossággal is.

Ami elkesezítő, hogy a nagy szabadság sokakat felkészületlenül talált, s a mai szülőket sem nagyon látom, hogy felkészítenék gyermekeiket a szabadsággal való bánni tudásra. Ezért van az, hogy a dolgok, az áruk, a lehetőségek elkápráztatnak, mértéktelen kisgömböcként pöffeszkedik bennünk a pénz, a talmi kincsek, a cuccok utáni sóvárgás. Hazug, hamis illúziókat kergetünk és dédelgetünk magunkban, hogy gyermekeinknek ezzel jobb lesz. Miközben kivesz a munka, az áldozat, a kevés megbecsülésének az értéke, kihunyini látszik az elköteleződés, a kitartás tüze. Állandóan nyavalygós, panaszkodós, stresszes, elégedetlen és türelmetlen fogyasztók lettünk, mert veszni hagytuk érzékünket a jó és a rossz megkülönböztetésére. Tabuvá kiáltottuk ki a bűnt, nem illik beszélni róla, és Istent is holmi vészartaléknak fokoztuk le. Mindent viszonylagosnak kiáltottunk ki, és az állandó kommunikáció/csetelés/csevegés címén elhallgattatjuk a belső sugallatokat, sőt egymástól is elidegenedtünk. Írásaimban is ezeket a tényeket igyekszem tetten érni, leleplezni, megvizsgálni és út-

mutatást is adni. Mert van elég jó, szép, tartós érték bennünk is, a világban is. Isten nem ment nyugdíjba. Itt van állandóan, és ösztökél, hogy vele együtt le tudjuk győzni a rosszat. A rossz egyébként érdekes módon nem alkot, nem teremt, nem tesz hozzá az értékekhez, csak burjánzik, élőszködik, elszívja az energiát, sokszor a haladás, a puccos, jól csengő-látszó reklám áruhájában. De ha a fejére koppintasz, megszegyenül, behúzza a farkát, és elkotródik, mert a sötétség nem szereti a világhosszágot.

– *Néhány évvel ezelőtt elindította saját honlapját, a www.peterpater.com oldalt. Miért tartotta ezt fontosnak? Ön is úgy látja, hogy az online médiáé a jövő? Milyennek látja a nyomtatott sajtó, a könyvkiadás, az olvasási kedv helyzetét?*

– A könyvnek megvan a maga sorsa, tudták ezt elődeink is. Én sem temetem a Gutenberg Galaxist, legfeljebb most ez az elektronikai, virtuális divathullám átértékeli vagy kissé csökkenti a szerepét. De ha van lelki tartásunk, szellemi igényességünk, a könyv, a nyomtatott sajtó nélkülözhetetlen része lesz gyermekeink kultúrájának is. Gondoljunk csak a bioéletmódra, a természet szeretetére, az egészséges életmódra (fertőzések, tápszeres élelmiszerek, civilizációs betegségek miatt is), egyre jobban felértékelődik majd a személy autonómiája, s ebbe az is beletartozik, hogy ne függjek a számítógéptől, a ketyeréktől, sőt még a villanyáramtól sem. A könyvhöz nem kell áram, elég a természetes napfény. És elfér egy zsebben, egy szatyorban, akkor is, ha túrázom, ha tengerparton vagyok, ha nem vagyok otthon vagy ha elvették a villanyt. Az onlajn média sok előnye ellenére úgy gondolom, nem fogja átvenni a könyv szerepét. Tekintélyét a televízió megtépázta, de nem vált kibékíthetetlen versenytársává a könyvnek. Nem is lenne képes rá. Könyvből olvasni praktikusabb, izgalmasabb, egészségesebb és nagyobb szabadságot ad. Évekkel ezelőtt, az újságírói tanfolyamon is felhívták a figyelmünket arra, milyen jó lenne, ha az egyházközségek saját életüket, arculatukat is megjelentetnék a világhálón, ezzel is segítve a hívek összetartását, egybekapcsolódását, a hirdetések és a lelki táplálék könnyebb eljutását a családokhoz. Eből a megfontolásból, no meg hogy saját írásszenvedélyemnek is teret és keretet szabjak, hogy önálló, saját bejáratú webfelületem legyen, néhány jóbaráttal és ismerőssel tavaly tavasszal elhatároztuk, hogy egy saját alkotói honlapot hozunk létre. Nem a létrehozás a nehéz, hanem a fenntartása, értékes tartalommal való megtöltése. Ezért igyekszünk azt most is úgy működtetni, hogy a kép, a hang, a leírt és élő szó egyaránt jelen legyen, könnyen elérhető és kezelhető módon, az evangélium friss kenyerével táplálja mindazokat, akik éheznek rá. És úgy megkívántatni, hogy éhezzenek rá. Úgy érzem, ez áldásos munka. Mára már amolyan egyszemélyes intézménnyé vált és több ezer állandó olvasónak örülhetünk. Azt vettem észre, hogy honlapunk az arckönyv (fészbuk) szüntelenül pörgő, vibráló és változó világában így egyfajta állandóságot, lelki eligazodási pontot biztosít, és azt hiszem, az onlajn egyházi médiának is ez lenne a szerepe.

– *Azt mondta, visszhangra talált Önben a történelmi Székelyföld nagy Áronjainak példája. Hogyan érhetnék el, hogy ez a*

székely fiatalok minél többjében visszhangra találjon? Mit kell tennünk ezért?

– Nem vagyok fiatalpárti, nem is voltam soha. Én felnőttpárti vagyok. A fiatalság átmeneti létállapot. Abból ki kell nőni. A felnőttek felelőssége, hogy milyen mintát élnek, adnak gyermekeik elé. Nem elkényeztetni, hanem feladatot kell adni nekik, hogy edződjenek. Találjanak rá saját értékeikre, feladatukra, és lépjenek rá saját, felelős, nagy- és kisbűtűs életútjukra. Nem kell őket kímélni, helyettük elvégezni bizonyos feladatokat csak azért, hogy nekik könnyebb legyen, mert ezzel csak elpuhult, csenevész, határozatlan és bizonytalan emberekké válnak. Annyi érték, szépség, kreativitás, lendület van bennük, de ezt meg kell tanulják a jó érdekében lecsapolni, hasznosítani. Ha csak sodródni és elpocsékolják fiatal éveiket az élvezetek címszó alatt, akkor mi marad az életre? Márpedig Isten azt akarja, hogy életünk legyen, és bőségben legyen. De Vele, és nem nélküle...

Meg kell mutatni nekik a kitartással járó nehézségeket és örömet, a jól végzett munka utáni fáradtság elégtételét, meg kell szeretetni velük mindazt, ami nehéz. Ez a szülők és a felnőttek feladata. Nemrég egy újságban olvastam: a munkaadók panaszkodnak, hogy a fiatalok egy-két hónapig sem bírják ki egyazon helyen. Megszöknek, megfutamodnak, otthagyják. Ennyiért? – mondják. S továbbállnak. Aztán találnak újat, aki még annyit sem fizet. És lecserélik őket egy még fiatalabbra. Az ilyenből milyen családanya, családapa lesz? És mindenkinek nem kell diplomás, doktorátusos, egyetemest végzett, több nyelvet beszélő mérnöknek vagy orvosnak lennie. Meg kellene szeretetni velük a kétkezi munka, a mesterségek becsületét, szépségét. Amíg nem ezt látják, addig az egyházban is csak az élményvallásosság ideig-óráig feldobó hétfői buliját érzékelik, aztán eltűnnek a süllyesztőben, esetleg jegyesoktatáskor előkerülnek. Vagy akkor sem biztos. Ha viszont olyan közegben, családban nő fel a fiatal, ahol ezekre a pozitív értékekre mintát lát, szülei-ben ezekre támaszt talál, akkor biztos, hogy Isten kegyelme is könnyebben megfogja benne, és nem kallódik el.

SAJGÓ SZABOLCS

nem tudni kinek

Engedj imádkozni nem tudván kiért és miért
mert legjobban úgyis Te tudod mire van szükségünk
hogy kinek kell ma meggyógyulnia
kibe kell beleücsön a halál
pontosabban a mennykő
kitől kell elvenni a hivatalt hogy észhez térjen
az út a maga útját nem ismeri
a virág semmit nem tud önmagáról
nem panaszkodik a fülemüle hogy éjszaka nem alszik
még a lúd sem csodálkozik hogy oldalt van a szeme
az öreg majom meg ki nem találja miért nem őszül
a hó szent mert nem tudni kinek esik
szent ami akaratunk ellenére folyton érkezik

ERDŐSNÉ ONDA MARICA

NÉGYLÁBÚ BARÁTAIM

Hiszem, hogy az életben minden azért történik, hogy megtanuljunk általa valami nagyon fontosat... Amikor 16 évesen annyira megromlott a látásom, hogy az orvosok ráírták a zárójelentésemre, hogy vaksága végleges, hagytam magam elcsábítani a vakvezető kutyák varázslatos világának. Sajnos akkor nem jutott eszembe, hogy naplót írjak a kutyás közlekedés első szerelméről, Daisy-ről. Persze az is lehet, hogy csak csekélyke látásmaradványom akadályozott meg abban, hogy tollat ragadjak és papírra vessem gondolataimat. Akkor még nem volt minden háztartásban olyan alapfelszereltség a számítógép, mint pl. a kávéfőző, arról pedig aligha álmodozhatott egy magamfajta hajadon, hogy a vaksági járadékból összespórolhat egy beszélő programos masinát. Pedig lett volna mit lejegyezni. Még 22 év távlatából is annyira élesen rajzolódik ki előttem az első találkozás a szép németjuhász szukával. Nem beszélve az összeszokás utáni közös élményekről, aminek sorát 10 évi közös munka alapozta meg. A teljesség igénye nélkül olyan mulatságos vagy megható képek sorakoznak fel emlékezetemben, mint amikor az állatkertben csakis a négylábú segítő láttára szólalt meg egy papagáj, melynek hangjára több hónapon keresztül vártak a rendszeresen odalátogatók. Meglepetésemre köszönték is szépen, hogy kutyámmal tettem látogatást azon a kora őszi napon. Milyen megható az az önfeláldozás, amikor a víziszonnal küzdő Daisy beúszott a Rakaca víztározóba, mert segítségért kiabáltam a derékig érő vízben. Vagy amikor a vízi bicikli elejében büszke szfinxként feszített a kedves barát. Hűségéről és ragaszkodásáról árulkodik az az emlék, amikor átugrotta a 150 cm-es kerítést, hogy velünk tarthasson. Vajon csak a közelségünket hiányolta, vagy aggódott a biztonságomért? Daisy-nek meghökkentő volt az állatokhoz fűződő viszonya is. Játékos kergetőzés a kecskegidákkal, összebújós pihenés a cicákkal, de még a kacsá mama sem féltette a kedves pesztrától a csibéit, amikor az udvar fűvét csipegették. Bezzeg, ha én mentem teregetni, harcias elszántsággal tartott távol a mama a totyogó hadtól. Nem beszélve, amikor a csilingelő csengőszóra eljöttek utánunk a legelésző birkák és a juhász alig bírta visszafordulásra készíteni a kis nyáját. De az is emlékezetes maradt, amikor a nyuszi kiugrott a ketrecéből és Daisy úgy fogta meg a mancsával, amíg Imi, a férjem oda nem ért, hogy egy szőrszála sem görbült meg a kis tapsifülesnek. Daisy féltő szeretete még akkor sem lankadt, amikor a nyári viharok égi jelenségei remegő félelemben kergették. Hányszor vártuk dideregve a buszt vagy vonatot havas esti órákon, vagy róttuk a hőségben olvadozó aszfaltos járdákat a tűző napon? Egyetlen egyszer sem volt fáradt vagy kedvetlen a kutyám, ha közlekedésre vagy szabadidős tevékenységre csábítottam. Sem időjárás, sem más egyéb környezeti hatás sem korlátozta lelkesedését, ha kezembe vettem a csengős nyakörvet, pórázt, vagy a hámat. Tíz hosszú év minden egyes napja, hogy elröpült egy szemvillanás alatt. Nem húzza már a szánkót, hogy kisfiam arcára mosolyt csaljon, nem szalad a labda után, és nem hűsöl

óvó, védő szeretettel a babakocsi mellett a melegbarna tekintetű szép óriás. Hiányát nem tudta feledtetni Apacs, akit még akkor kaptam, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy Daisy az emlőműtét után már nem fog tudni hosszabb ideig dolgozni velem. Pedig ő még jött reggelente, bújt a hámba és bár nehezebbre esett a járás, mégis szenvedélyes elszántsággal kísért, amíg csak meg nem kaptam következő kutyámat. A belga juhász kannal nehezen barátkoztam meg. Innen visszatekintve ostobán Daisyt kerestem benne. Akkor még nem tudtam, vagy csak nem akartam tudomást venni róla, hogy a kutyák épp úgy személyiségek, mint ahogy mi emberek. Egyik sem hasonlít a másikra, mindegyiküket saját magukért kell és lehet szeretni. Apacs olyan pesti gigoló volt, egy kedves szívrabló, ahogy Komár László énekelte. Mindenkit levett a lábáról szépségével, kedves hízelgésével. Nem is lehetett rá sokáig haragudni, amikor bajt csinált... és csinált. Többet, mint szerettem volna. A fenti hasonlat kicsit sem sántít, hiszen a hűtlenül elcsavargó kedves, bűnbánó tekintettel és örök szerelem ígéretével igyekezett jóvá tenni a félrelépését. Sajnos a csoda még három napig sem tartott, mert ismét hívta az ösztön legyőzhetetlen szava. A szökösésen kívül semmi sem volt szent számára, ami ehetőnek bizonyult. Ma már csak nevetek, ha arra gondolok, hogy maradtunk bejgli nélkül egyik év szentestéjén, vagy milyen ügyes trükkkel tulajdonította el a munkahelyi szekrényemben lévő uzsonnámat. Apacs nem szeretett utazni sem. Túl nagy termete miatt nehezen fért el az autóban, buszon. Hosszú dús szőrzete miatt pedig nehezen viselte a meleget, főleg a közlekedési eszközökön. Ezért vele sokkal kevesebb kiránduláson, túrán vettünk részt. Ő nem húzta a szánkót, igaz nem is szánhúzó kutyának teremtette az Isten. Nem szeretett labdázni, viszont imádta a vizet, az úszást. Sajnos a kicsapongó jellem miatt a kiváló munkáját sem tudtam igazán értékelni. Pedig Apacs mellett épp olyan biztonságban voltam minden nap, mint a rokonszenves Daisy mellett. A munkájuk teljesen kifogástalan és megbízható volt. Persze első kutyámnak is voltak bosszantó tulajdonságai, de azokat valahogy jobban tudtam tolerálni. A viharokban a dörgésektől rettegő Daisy inkább az óvó gondoskodás viszonzására készített. A kukázási mániáját pedig jobban lehetett kezelni a fedeles szemetesekkel és némi odafigyeléssel. De Apacs úgy szabadult, mint David Copperfield. Lehetetlen volt megakadályozni a szökési tervei megvalósításában. Az utolsó éveiben, amikor már alábbhagyott a koslatási vágya, akkor kezdtük igazán megismerni és megszeretni egymást. Csak akkor már kevés időt hagyott a sors, hogy egymás társaságát élvezzük. 12 éves korára, majdnem teljesen süketen, nehézkes mozgással töltötte napjait a gyönyörű belga juhász, mielőtt szívbetegsége néhány nap alatt örök álomba vitte. Nagyon ellentétes érzésekkel simogattam meg utoljára a selymes bundát, hogy örökre emlékezetembe vessem azt az érintést, melyet soha többé nem fogok már érezni.

Ekkor már kicsit érettebb fejjel és nyitottabb szívvel fordultam a kutyák felé. Apacs mellett nőtt fel a lenyűgöző Zina, akit kölyökkorában vettünk magunkhoz. Úgy képzeltem, hogy vakvezető kutyáimmal azért van annyi gondom, főként a magatartásukkal, mert felnőtt korukban kaptam őket, ami-

kor már nagyon nehéz leszokatni az addig berögzött viselkedési mintákról. Zinába vettem összes bizalmamat. Ő lesz a tökéletes kutya, gondoltam. Két kutya által szerzett majd' 20 éves tapasztalattal köszörülök ki minden csorbát.

Az élet jól megviccelt, hogy kigyógyuljak a nagyképűségből. Tökéletes magaviseletű, csodaszép kutyám mindenben ellentéte előző két fajtársának. Viszont irtózik az emberektől, ezért nem lehet belőle vakvezető. A legnagyobb szeretettel és hűséggel vesz körül, de csak addig, amíg nincsenek idegenek a környéken. Akkor elbújik és köszöni szépen, nem kér az emberek társaságából. Úgy iszonyodik az emberek érintésétől, közelségétől, mint ahogy mi érzünk a kigyókkal vagy pókokkal kapcsolatban. Azokkal a családtagjainkkal, barátainkkal, akik gyakorta töltik idejüket otthonunkban, előbb-utóbb barátságot köt, vagy csak enyhe közönnyel elviseli őket. De nem mutathatók be neki az utcán minden járókelőt, hogy a bizalmatlanságát lefegyverezzem. Ezen a ponton teljesen elbizonytalanodtam és elhatároztam, hogy nem akarok több kutyát az életembe. Megtanulok bottal közlekedni, a magam ura leszek, és nem borzoló az idegemet mániásan szökös, lopós, kukázós, vagy éppen öntörvényű ebekkel. Persze Zina a családkunk tagja marad, mert nála szeretetreméltóbb, segítőkészebb, depressziót gyógyító mókamestert nehéz találni. Radarjai hihetetlen érzékkel vesznek minden érzelmi rezdülésünket. Pontosan tudja és érti, mikor vagyunk játékos hangulatban, ilyenkor előkerül a kötél vagy a labda, vagy bármilyen más játék. Ha betegek, rosszkedvűek vagyunk, türelmes nyugalommal várja ki, amíg szétszélednek a viharfelhők. Sosem erőszakos, igazi mestere a gondolatolvasásnak. Imivel mindig megdöbbenünk, hogy ha valamiről beszélgetünk magunk közt és Zina úgy reagál, mintha értené a szavainkat. Az érthetőség kedvéért íme néhány példa. Ha este a férjem kimegy a konyhába egy almaért, vagy csak a vizesblokkot látogatja meg, akkor Zina békésen szundikál a kosarában. Ha viszont a reklámszünetben azt mondja nekem, hogy kimegyünk még lefekvés előtt, akkor Zini máris kászálódni kezd és csóválva áll elé. Mintha azt mondaná: Tudom, hogy rám gondoltál, hogy velem akarsz kimenni még az udvarra. A reggeli pisilés az én reszortom. Ilyenkor is érvényesül a gondolatolvasás. Ha felébredve én is csak az illemhelyet látogatom meg, vagy a konyhába megyek kávé főzni, akkor nyugodtan pihen a helyén. De ha azzal a szándékkal lépek ki a szobaajtón, hogy kiengedem, akkor megérzi, és vidáman csóválva ugrál körülöttem. Apacs mindig azonos időben ébresztett, hogy reggeli vizitelésére kiengedjem az udvarra. Zina nem kéredezkedik. Ő akkor kel fel, amikor mi is felkelünk. Ezt a tulajdonságát nagyra értékeljük, főleg egy átvirrasztott szilveszter éjszaka után. Zini még a tűzijátéktól sem fél, akkor is vidáman játszik társaságunkban, pedig ezt általában nem díjazza a kutyák. Daisy kifejezetten rettegett tőle, akár a viharoktól. Apacs inkább csak nem szerette, de nagyon nem is izgatta.

Sokat gondolkodtunk a helyes megoldáson, mi is lenne jobb a szépséges sarplaninai szukának. Talán a város forgalmas közege helyett jobban érezné magát egy nyugodt tanyán. A jugoszláv hegyek pásztorkutyája a nyájak őrzésére szentelte életét,

így nem is csoda, hogy távolságtartással szemléli a mi civilizációnkat. Viszont azt is szem előtt kellett tartanunk, hogy Zina, hármunkon kívül, nem zárt a szívébe senkit. Így elég nehéz olyan gazdit találni, aki nemcsak a csendes környezetet tudja biztosítani számára, de megtalálja a kulcsot bizalmának zárt ajtajához is. Végül soron arra az elhatározásra jutottunk, hogy sem érzelmi, sem egyéb okok miatt nem tudunk megválni tőle, inkább vállaljuk a két nagytestű kutyával járó összes felelősséget és költséget. De ne szaladjunk ennyire előre, most még ott tartunk, hogy hallani sem akarok új néglábú sofőrrel...

TŰZ VAN, BABÁM!

Mielőtt megijedne a kedves olvasó, vagy lábba jönne, hogy milyen érdekesítő katasztrófáról fog értesülni, egy vödör hidegvíznyi nyugalommal lehűtöm a kedélyeket. Szó sem lesz izgalmas kalandról, csupán egy vidám történetet szeretnék megosztani mindenkivel, némi tanulással az évi rendszeres tűzriadóról. A történet szempontjából teljesen mindegy, hogy melyik városban és pontosan milyen munkahelyen történt meg az eset. Az átlagemberek reagálásában sem hiszem, hogy túl nagy különbség lenne az ország különböző tájegységeit vagy munkahelyeit illetően. A tanulás viszont egyaránt minden sérült embernek javára válhat!

Egy teljesen szokványos, szürke hétfői napon kedves kolléganőm azzal keresett meg a telefonközpontos helyiségben, hogy bejelentse: háromnegyed egykor tűzriadó lesz és hogy személyesen ő fog kimenekíteni engem az épületből. Kérdésemre, hogy mit kell magammal vinnem, azt a választ kaptam, hogy semmit. Minden tárgy a tűz martalékává válhat, csak az emberi életet kell menteni. Ezzel magamra is hagyott. No azért, ha már szóltak előre, akkor mégis csak bezártam a táskámat a szekrényembe, nehogy valaki szemet vessen rá a káoszban, majd a kabátomat is a szék háttámlájára hajtottam, mert egy ilyen akció miatt nem lenne jó kockázatni amúgy is beteges vesém egészségét. Kisvártatva ismét kopogtattak az ajtómon és elkérték a kulcsokat, hogy fél egykor kinyithassák az épület három ajtaját. Ekkor már kezdett érdekessé válni számomra a tűzriadó, hiszen éles helyzetben sem fog előre a tűz bejelentést tenni, hogy tegyék szabaddá a menekülési útvonalakat, mert negyedóra múlva már igazi lángok fognak felcsapni. A nyitott ablakon át hallottam, ahogy a munkavédelmi biztos a vészcsengőt keresi néhány munkatársammal. Találtak is két piros lámpát, ajtómagasság fölött.

- No, akkor mostantól tűz van, mondta a férfi, tehát aki a legközelebb áll a piros lámpához, az nyomja meg a rajta lévő gombot.

- Igen ám, de ahhoz létrára van szükség.

- No, akkor rohanjon a raktárba és hozzon egy létrát! - szólt a következő utasítás. A dolog megtörtént, de a sziréna továbbra sem adott hangjelzést, csak világítani kezdett. Tehát akkor ez valami egészen másra szolgálhat, de hogy mire, azt ki tudja?

- Hát akkor kiabáljon, hogy tűz van, mindenki hagyja el az épületet! - mondta a tűzvédelmi biztos a munkatársnőnek, aki még bőszen hadakozott a létrával. Megtörtént a felszólí-

tás, mire az aulában lévő ügyfelek hangos morgással fejezték ki nemtetszésüket, hogy a mérgeledésekkel kivárt hosszú sor rendje megbomlik és nem kerülhetnek vissza ugyanoda estig sem. Ennek ellenére, egymás reakcióit méregetve, mégis elhagyták a már nyitott ajtókon keresztül a tragédia, vagy inkább komédia helyszínét. Én ekkor már a folyosón álltam kabátban és a munkavédelmi oktatáson tanultakról sem feledkeztem meg, miszerint be kell csukni az ajtókat magunk mögött, mert pár percig útját állhatja a lángoknak, ezzel nagyobb esélyt adva a biztonságos menekülésnek. Ugyan azt nem tudtam, hogy honnan terjed és merre a tűz, de azt gondoltam, ha mást nem, legalább a ragadós kezű embereket visszatartja a mozdítható tárgyak elemelésétől. Ekkor egyik munkatársnóm lomha méltósággal elvonult mellettem és még hallottam, hogy azt mondja, talán csak magának, ha már ki kell menni, akkor legalább rágyújtok. No, nem egy nótára, hanem egy cigarettára. Ja, legalább füstje legyen már a tűzriadónak! Megdöbentett, hogy az nem jutott eszébe, hogy a teljesen vak kollégája vajon miért áll ott magában? Vár valakit, vagy esetleg segítségre számítana, hogy biztonságosan megússza a grilleződést? Mire utána szóltam, hogy esetleg vele mennék, már nem hallotta meg kérésemet. Ekkor azt gondoltam, hogy szabály ide, szabály oda, inkább kilépek az ajtón egyedül, csak találok ott valakit, aki biztonságos távolságba kísér az épülettől, már ha egyáltalán elvárnak itt ilyesmit. Visszatértek gyermekkorom emlékei, amikor az általános iskolák tűzriadói alkalmával nemcsak arra ügyeltek tanáraink, hogy kijussunk az épületből, természetesen kabátban és táskáinkkal együtt, sőt még az osztálynaplót is menekíteni kellett, hanem arra is nagy gondot fordítottak, hogy kellő távolságba kerüljünk az épület falától. De ez régen volt, jelenleg erről szó sem esett.

Visszatérve egy gondolat erejéig a folyosón való bizonytalan ácsorgásomra, az jutott eszembe, hogy ha előre szóltak, hogy ki jön értem és én önkényesen elporoszkálok, erre a munkatársam örült keresésbe fog utánam, akkor még füstmérgezést vagy más sérülést szerez miattam, az engedetlenségem miatt... Miután viszont úgy találtam, hogy valami oknál fogva már majdnem üres az épület és értem mégsem jönnek, magam vettem kezembe a sorsom alakulását. Azt azért bármilyen szabály kedvéért sem vállalnám be, hogy megpörkölődjön a püspökfalatom, még ha csak kitalált is ez a tüzese.

Az ajtó előtt az udvaron többen is váraoztak, velük kezdtem beszélgetni, míg meg nem érkezett a tűz elhárításának híre és hogy mindenki visszatérhet az épületbe. Miután elfoglaltam a telefonközpontot és felleltároztam a tárgyak meglétét, hallottam, hogy a tűzvédelmi biztos elégedetten közli a főnökséggel, hogy meghatározott időn belül sikerült kiüríteni az intézményt. Egyszer megnézném... vagyis inkább sose kerüljön rá sor, hogy megtapasztaljam, hogy éles helyzetben mi történne, amikor a füst és a lángok hívják fel a figyelmet arra, hogy kulcsért kell rohanni, ajtókat kinyitni és még a pánikkal, lökdösődéssel, egymás félretolásával is meg kellene küzdeni, még akkor is, ha a létrás történet senkinek sem jutna eszébe, mert ösztönből ordítaná, hogy: Tűz van, kifelé! Né-

hány perc múlva megérkezett a megbízott munkatársnóm is, hogy ne haragudjak már, hogy elfelejtett értem jönni, de a létrával volt elfoglalva. Lehet, egy malomkő esett le a szívről, amikor biztosítottam, hogy mindezek ellenére is életben vagyok még.

Azért több mint optimistának kell lennem ahhoz, hogy feltételezzem, hogy pánikhelyzetben eszébe jutna-e valakinek menekülés közben, hogy értem jöjjön és segítsen elhagyni az épületet. Bárhogy is legyen, számomra nagy tanulsága volt ennek a tűzriadónak: Elhatároztam, hogy veszélyhelyzetekben azonnal az ösztöneimre hallgatva, önerőből igyekszem kimászni a slamasztikából. Ha bárki segítő szándékkal nyújtja a kezét, elfogadom és megköszönöm, de pusztán szabályok vagy kényelmi szempontok alapján nem várok senkire.

Este lefekvés után még bajlódtam egy kicsit a nap eseményeivel. Nem tudtam eldönteni, hogy sírjak-e vagy nevessek a történeteken. Ha a lehetőségeket vesszük tekintetbe, akkor az előbbire hajlottam, ha a szerencsés kimenetelt és a tanulság felfedezését, akkor inkább az utóbbit választanám. Aztán megszületett bennem egy gondolat, ami azt hiszem, nagyban meghatározza majd életem további eseményeit. Talán valaki figyelmeztetni akart ezzel a kis tragikomédiával, hogy amit még önerőből megtehetsz, ne hárítsd másokra!

SAJGÓ SZABOLCS
kenyérhez vér

ki vére ömlött bővebben
tiéd

enyém
nem is tudom
hogy újra megsebeztelek
azt fájlalom

te rejtezel-e bennem
vagy tebenned én
azt sem tudom

de köztünk már egyfajta nagy
vérszerződés
naponta szed adót
eltelhetetlenül

szavam neked százszor ígér
új életet
és fáj az ár
aki kereszteden
keresztemen
te vagy és én vagyok
megint

jöjj hát ma is
kérlek
vérünk a kenyérhez
kehelybe gyűjteni

SZABOLCS SAJGÓ
blood for the bread

whose blood flowed more
yours
or mine

it's painful
I didn't know
I wounded you again

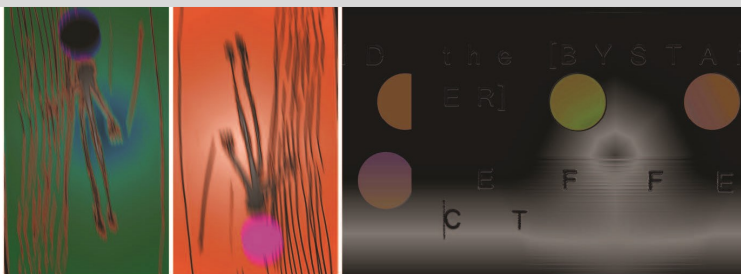
are you hiding in me
or I in you
this too, I don't know
there is a bond between us
sealed with blood
collecting its daily tax
without satisfaction

my words promised you
a new life
hundreds of times
but the price is painful
on your cross, on my cross
only you and I
again

I beg you, come today
to collect our blood
in the chalice
for the bread

SIPOS SÁNDOR

· A LÁTHATÓ ÉS LÁTHATATLAN HATÁRÁN · LA LIMITA VIZIBILULUI | INVIZIBILULUI · AT THE EDGE OF VISIBLE | NONVISIBLE ·

***01.** „...AHOGY A VILÁG KULTURÁI KÖZÖTTI HATÁROK EGYRE INKÁBB ÁTJÁRHATÓVÁ | TRANSPARENTSÉ VÁLNAK, ÉS CSEREFOLYAMATOK ZAJLANAK A KÜLÖMBÖZŐ KULTÚRÁK KÖZÖTT, ÚGY EGYRE NAGYOBB SZÜKSÉG VAN ARRÁ, HOGY FENNTARTSUK | ÁPOLJUK A KAPCSOLATOT KULTURÁLIS GYÖKEREINKKEL. ÉS | AMIKÉNT | AHOGY SZÜKSÉG VAN AZ IDENTITÁS KIFEJEZÉSÉRE, AMI A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGBŐL VAGY HÁTTÉRBŐL BONTAKOZIK KI, ÚGY ARRÁ IS SZÜKSÉG VAN, HOGY A KÜLÖMBÖZŐ KULTÚRÁK ELJUSSANAK A NAGYVILÁGBA, ÉS KIFEJEZZENEK | ELJUTASSANAK VALAMIT A KÖZÖS | KOLLEKTÍV TAPASZTALATUKBÓL A VILÁGBAN ÉLŐ EMBEREK SZÁMÁRA IS.”

***02.** AZ 'ARCAIKUS EMBER'

...AMIKOR AZ EMBER, AZ 'ARCAIKUS EMBER' | HOMO ARCHAICUS | MÉG MEGHATÁROZÓ MÓDON EGYÜTT ÉLT SZERVES SZIMBIÓZISBAN ELVÁLLASZTHATATLANUL KÖLCSONÓS VISZONYBAN, A KÖRNYEZETÉVEL A TERMÉSZETTEL A TERMÉSZETBEN | MIKROKOZMOSZ MAKROKOZMOSZ NÖVÉNYEK ÁLLATOK STB. NEM SZAKADT MEG MÉG A BELSŐ KAPCSOLATA AZ 01. ATAVISZTIKUS ÉNJÉVEL, ISMERETLEN VOLT SZÁMÁRA AZ 02. ELIDEGENEDÉS, FOGALMA AMIKOR MÉG BÜNT ÉRZETT MINDEN A 'SZENT EGYSÉGET' A TERMÉSZETET MEGFOSZTÓ VAGY ROMBOLO CSELEKEDÉTERT. ÚGY ÉRZTE, HOGY VISSZA KELL VALAMIT ADNIA FORDÍTANIA A TERMÉSZETNEK A HIÁNY KIEGÉSZÍTÉSÉVEL 03.ÁLDOZAT | FORMÁJÁBAN, HOGY A BŰN | BÜNTUDAT | EREJE MEGSZÜNJÖN ÉS NE SZEGJE MEG AZ "ISTENEK" KEDVÉT, KIENGESZTELJE E CSELEKEDET ÁLTAL MELY | EMBER 04. LÉLEK TERMÉSZET ISTEN | ÓSHALMAZ FOGALOM | ÉLETET JELENTETT. TEHÁT HA A 05. HAÏDA GWAI - I INDIÁN LEÖLT EGY ÉLŐLÉNYT | ÁLLATOT, AZT A CSELEKEDÉT MEGGYÁSZOLTA, CSAK SZÜKSÉGLEIT ELÉGÍTETTE KI, NEM PUSZTÍTOTT EL TÖBB ÁLLATOT MINT AMENNYIRE SZÜKSÉGE VOLT AZ ÉLETBENMARADÁSHOZ. HÁT ÍLYMÓDON TUDOTT SZINBIÓZISBAN ÉLNI AZ EMBER A TERMÉSZETTEL, BOLDOGAN TÖBBEZER ÉVEN ÁT. AZ INDIÁN ÚGYÉRZTE, HOGY VALAMIT TENNIE KELL A TERMÉSZET EGYENSÚLYÁNAK A HELYREÁLLÍTÁSÁHOZ, ELVETT BELŐLE MEGEMLÉKEZETT ÉS AZ ÁLDOZAT RÉVÉN | ÁLTAL KIENGESZTELTE A MEGBONTOTT EGYENSÚLYT... IDŐNKÉNT BÜNTUDATOT ÉRZEK AZ INDIÁNOK FÖLDJÉN ÉLVE ÉSZAKAMERIKÁBAN...

01. Atavizmus, ...az atavizmus egy olyan kulturális jelenség, amikor is az emberek visszatérnek a régebbi korok gondolkodásmódjához és viselkedésmintáihoz.

02. Elidegenedés | Alienation | Deperszonalizáció, ...mint jelenség Marx szerint a tőkés termelési forma hatása következménye eredménye. Az egyes embert | szubjektumot | elidegeníti a munkától, a másik Embertől a társadalomtól, s végül Önmagától. Így gyökértelenként (idegenként) kényszerül / diszcomfort / élni.

03. Áldozat, ...által a bűn | büntudat | megszüntetése | kiengesztelése, feloldása...

04. Lélek | Animus | Lélek Élet, ...bizonyos törzsek hitvilágában minden élő és élettelen tárgynak lelke volt. Az eltávozott lelke, a lelki|lélek dimenzióba lép át|hatol a halál bekövetkeztével, és ezáltal részévé válik a közös szellemi és lelki erőnek | szférának, melyek befolyásolják | befolyásolhatják az egyént az élet | lét minden területén. Számos törzs hitvilágában megkülönböztethetünk kétféle (2) lelket (vannak törzsek melyek hisznek a kettős lélekben: az egyik mely megszűnik meghal a testtel egyidejűleg a másik mely körülöttünk marad és hatása csak később szűnik meg (idővel.)

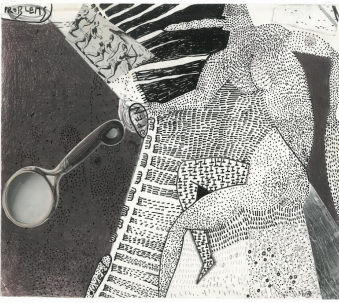
05. Haida Gwaii, ...a Haidák (törzs | nép) szigete, szigetcsoport szigetvilág | arhipelágo földrajzi fekvését tekintve Kanada észak nyugati partvidékén található, túlnyomórészt az őslakós | aboriginal Haida indiánok lakják. Izoláltsága által | révén egyike őslakóhelyeknek a legjobban megmaradt | konzerválódott hely | terület mikrokozmosz, Kanada nyugati partján...

* 01. John K Grande | text credit. ©

* 02. Sipos Sándor | text | Montreal. 2013. ©

A LÁTHATÓ ÉS LÁTHATATLAN HATÁRÁN

Vízbe hullott nagytűöveg

Sipos Sándor újra itthon. A Montrealban élő képzőművész munkáival a marosvásárhelyi Kultúrpalota földszinti galériáiban ismerkedhet a közönség. Időnként még láthattuk egy-két alkotását különböző csoportos kiállításokon, a május 2-án nyílt egyéni tárlata azonban átfogóbb képet nyújt arról, ami kanadai tartózkodása óta művészként foglalkoztatja. Érdekes, szokatlan, meghökkentőnek is nevezhető, amit élénk tár, nehéz szavakba önteni, kit, mit képvisel az általa teremtett látvány, noha a szavak, az írásjelek is megtalálhatók vizuális eszköztárában. Elég, ha csak a belső terem egyik falát szinte teljes hosszában betöltő, négyoszlatú festményére, a Képversre hivatkozunk, amelyen az egyszerű, primitív jelek mellett, között értelmes szavakra, itt-ott összefüggő szövegre is ismerhetünk. Ilyen írásos mű digitális printeken is fellelhető, de nem ez uralja a bemutatott anyagot, inkább a természeti népek, a törzsi életmódot folytató, „archaikus” emberek lényegre egyszerűsített rajzos, jelképközpontú világlátása, világbraázolása. Ha erőltetnénk, hogy a nézők mondják el, ki mit vél látni, kihallani a többnyire méretes képekből, valószínűleg életérzések állnának össze, amivel bizonyára a festő is egyetértene, hiszen mi más körvonalazódna „a látha-

tó és láthatatlan/ általa felkínált/ határán”. Festőt mondtam, de szobrászi és több más alkotói énje is aktiválódik ezen a kiállításon, amely az időbeli határokat is eltüntetve idéz meg, hoz egymás mellé különféle kultúrtörténeti korszakokat. Egyik méltatója Umberto Ecohoz fordulva nevezi „nyitott műveknek” Sipos alkotásait, amelyeken jól megfér egymással racionális és irracionális, köznapiság és szakralitás. Sipos Sándor tavalyi bukaresti bemutatkozásához, a Balassi Intézetben rendezett tárlatához társította Vécsi Nagy Zoltán a következő gondolatokat: „Munkáira az eklektikus gondolkodás, a vizuális információk és eljárások szabad asszociációkban való rögtönzéses alkalmazása jellemző. A primitívekre is visszautaló figurativitása egyfajta szertartásosságnak, emberi gesztusokban szimbolizált és a képzőművészeti nyelv ösztönerejű használatával hitelesített élet- és világerzésnek a közvetítője”. Igen, ezt is magában hordozza a Kövek képvers, a Camus L'homme, a Tribal Feeling digital print, az Idle no more, a The Bystander effect, a Save the blue Monkey és a többi, „talált tárgyat”, cipőt, tollat s egyebet is szervesen hasznosító kompozíció. Elidegenedett, de ma már valóban kicsi a világ, utazik, aki teheti, és immár haza-hazatérnek a földgolyó túloldalára is elszármazottak. Visszalátogatva a gyökerekhez, a Székely-keresztúron született, középiskolai művészeti tanulmányait Marosvásárhelyen, Kolozsváron kiteljesítő, majd Montrealban tovább gazdagító Sipos Sándor is úgy szívhatja magába az itthon identitáserősítő levegőjét, hogy közben elhozta egy másik, távoli világ frissítő fuvallatát is.

Nagy Miklós Kund, e-Népűjság.ro

Sipos Sándor alkotása

VÉCSI NAGY ZOLTÁN

SIPOS SÁNDOR FESTŐ-, GRAFIKUS MŰVÉSZ

A marosvásárhelyi Zene- és Képzőművészeti Líceumban kezdte tanulmányait, tanára: Nagy Pál; 1984: kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola; 1989: Montreal, grafikai és illusztráció kurzus; 1998: Québeci Egyetem Képzőművész mesterképzője. 1986-ban Ausztrián keresztül kivándorolt Kanadába. Rajzait, illusztrációit rendszeresen közlik az ottani lapok. Munkáira az új eklektikus gondolkodás, a vizuális információk és eljárások szabad asszociációkban való rögtönzéses alkalmazása jellemző. A primitívekre is visszautaló figurativitása egyfajta szertartásosságnak, emberi gesztusokban szimbolizált és a képzőművészeti nyelv ösztönerejű használatával hitelesített élet- és világerzésnek a közvetítője.

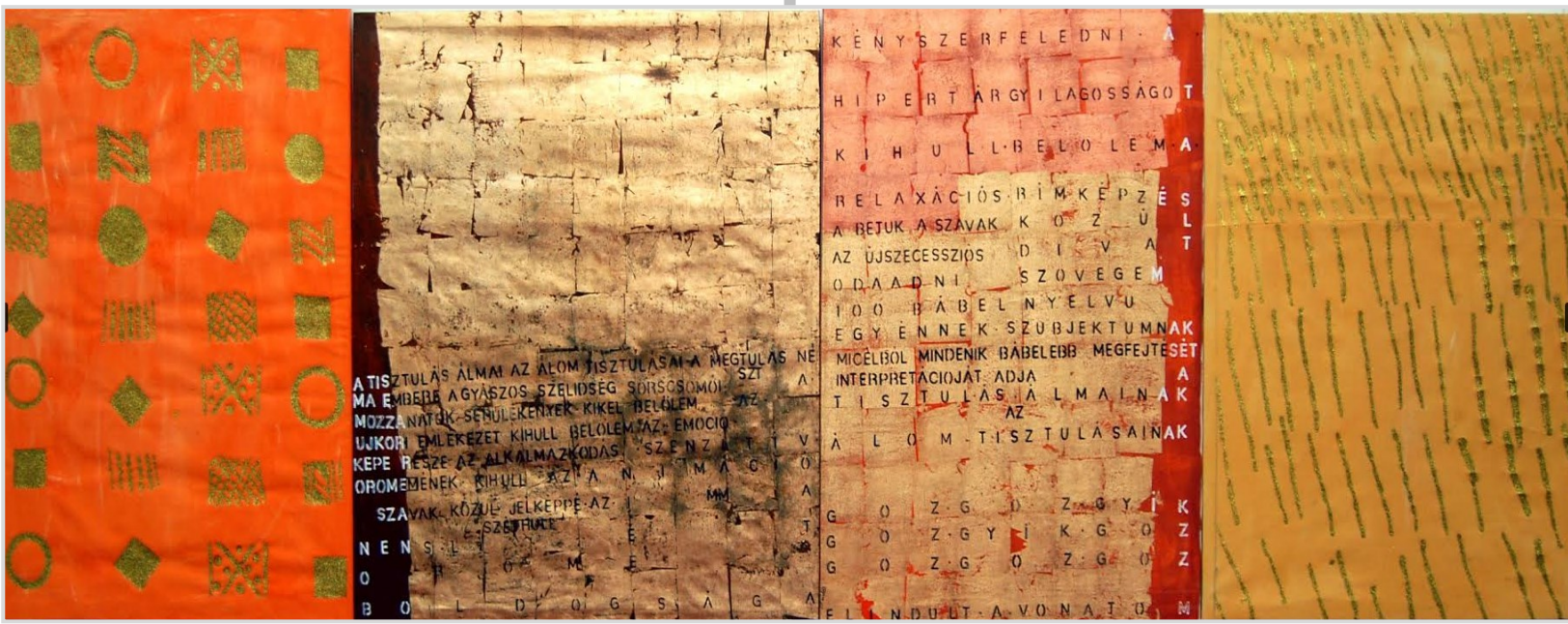
Mezei Ottó művészettörténész így jellemezte művészetét: „Sipos Sándor munkái általában ellenállnak bármiféle verbális, egyértelmű értelmezésnek, Umberto Eco hatvanas-hetvenes évekbeli divatos szóhasználatával élve <nyitott műveknek> nevezhetők. Mindazonáltal nyitott jellegük több olyan támpontot kínál, amelynek révén közelébe férközhetünk e technikailag, formai elemeit tekintve és – egyfajta értelmezhetőség kockázatát vállalva – a racionális-irracionális (köznapi-szakraális) merev ellentétét feloldó heterogén együttesnek. Voltaképpen egy sajátos, a tudat szintjére emelt világerzés spontán megnyilatkozásai, lenyomatai ezek a munkák. Együtt van bennük, elfogultság nélkül, a mai: régi és legújabb kultúrákon, korokon, stílusselemleneken, tudományos ismereteken, pszichológián, jelelméleten és természetesen irodalmon iskolázott művészember vizuális válasza annak a szociális miliónek az ingereire, amelyben él(ünk). Lehetséges, hogy ezek a vizuális válaszok improvizatívák, pillanatnyinak tűnő reakció levezetései, lecsapódásai, de őszinteségükhöz, az átéltség igazához – amennyiben ez művészi kritériumnak tekinthető – nem fér kétség. Nem az a szokásos „művészi” megoldás foglalkoztatja Sipost, hogy stílusosan vagy techni-

kailag homogén felületet hozzon létre, még csak az sem, hogy – ami ugyancsak szokatlannak tűnhet – a felületet különösebb műgonddal munkálja meg. Annak a nyughatatlan, zaklatott „életérzésnek”, amelyben él(ünk), a művészet, akár a klasszikus modern művészet hagyományos értelmezése és alkalmazhatósága visszatetszőnek, „nem megfelelőnek” tűnhet. Ebből következően mindenfajta képi és rajzi elem, legyen az akár fotó, akár stílárius motívum, akár figurális pecsétymat, aranszínű háttér, érzékeny kézjegy és kezdetleges vonalvezetés – mind szimbolikus értelmet nyer, asszociációs mezőt nyit meg, mint ahogyan az életet, a szociális miliót kulturális szférának tekintő, azt akként értelmező ember érzékeli-észleli a földi világ önmagán átszűrt jelenségeit. Tehát egy – mondhatjuk úgy – „szimbolizált élet- és világerzés” vizuális megnyilatkozásai Sipos Sándor munkái, jelzésszerű közvetítései korunk, napjaink emberét egyidejűleg körülfogó, fenyegető, átalakító, sokkoló benyomáseggyüttesnek. Eszközeire, kifejezéstárára – talán még marosvásárhelyi tanárának, Nagy Pálnak köszönhetően – ugyanaz a széleskörű „nyitottság” jellemző, amely ezek után kérdésessé váló verbális értelmezhetőségüket kíséri.”

*02. THE ARCHAIC MAN | HOMO ARCHAICUS

WHEN MAN THE ARCHAIC MAN | HOMO ARCHAICUS | HUMAN STILL LIVED IN A RECIPROCAL AND ORGANICALLY INSEPARABLE RELATIONSHIP WITH HIS ENVIROMENT, AND NATURE. HIS DEEP INTERNAL CONNECTION TO HIS, 01. ATAVISTIC SELF HAD NOT YET BEEN BROKEN. A PAST WHEN HE WAS STILL DRIVEN TO FEEL 02. SIN IN UNITY WITH THE SPIRIT OF NATURE BROUGHT UPON HIM THROUGH HIS DIVISIVE AND DESTRUCTIVE ACTIONS. A MAN THAT WOULD FEEL THAT HE HAD TO GIVE SOMTHING BACK TO NATURE, POTENTIALLY IN A FORM OF A SACRIFICE. SO THAT THE FORCE OF SIN WOULD VANISH AND HE WOULD NOT GO AGAINST THE WILL OF THE GODS, AND AT THE SAME TIME RECONCILE THE ARCHAIC SET OF HUMAN | 03. SOUL | NATURE | GOD | ELEMENTS THAT DEFINED HIS LIFE. IN THIS WAY WHEN THE 05.HAIDA GWAAI ABORIGINALS KILLED AN ANIMAL, THEY FIRST MOURNED THEIR ACTION, AND ENSURED THAT THEY ONLY SLAUGHTERED WHAT THEY NEEDED TO SURVIVE, AND ALWAYS USED EVERY PART OF THE ANIMAL. IN THIS WAY, MAN MANAGED TO LIVE IN SYMBIOSIS AND HARMONY WITH NATURE CONTENTLY FOR SEVERAL THOUSANDS OF YEARS. ONCE THIS BALANCE HAD BEEN TILTED FOLLOWING COLONIZATION AND 04.ALIENATION, THE ABORIGINAL FELT HE HAD TO DO SOMETHING TO RESTORE NATURE'S BALANCE. FROM TIME TO TIME, I FEEL GUILT ABOUT THE ABORIGINAL PEOPLES PLIGHT AS I LIVE ON THEIR LAND IN NORTH AMERICA...

Sipos Sándor: A tisztulás álmai - képevers

DOBOS KLÁRA ÉS DOBOS GERGELY SZÍNHÁZI FOTÓKIÁLLÍTÁSA A MISKOLCI SZÍNHÁZMÚZEUMBAN

FOTÓ: DOBOS - Megszámlálhatatlanul sokszor jelent meg az a képaláírás a magyar sajtóban. Hiszen Dobos Klára újságíró-fotóriporter több mint negyedszázada készít többek között színházi tárgyú felvételeket a miskolci és az országos sajtóorgánumok részére. Közel két évtizeden át az Észak-Magyarország mezőgazdasági, majd kulturális rovatának újságíró-fotóriportere, ezt követően a Szent István Rádió munkatársa volt. Egy évtizede az Új Misszió katolikus folyóirat szerkesztője. Negyedszázada fotóz színházi előadásokat. Egy évtizeden át volt a Csodamalom Bábszínház fotográfusa.

Pár éve pedig keresztfia, Dobos Gergely is követi a fotózásnak ezen a területén: érettségi után a Balázs Győző Református Líceumban tanult alkalmazott fotográfiát. Középszkolás diákként kezdett színházi fényképezéssel foglalkozni, de a borsodi érvíz alatt az MTI is publikálta képeit, fotóriportjából pedig a miskolci városházán nyílt kiállítása. Érdeklí a csillagászati és a földalatti építmények fotózása. Szabadúszóként elsősorban az Ellenfény c. folyóiratnak dolgozik. Több fotópályázaton ért el helyezést, többek között a National Geographic által meghirdetett pályázaton választották ki fotóját a kiállítandók közé. Jelenleg a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft. egyik projektjében dolgozik.

Közös kiállításukon Dobosék a miskolci színházmúzeumban elsősorban táncszínházi fotókból válogattak, többségében ugyanazon produkciók egy-egy pillanata elevenedett meg, azonban más módon, más hatásokat kiváltva, hiszen két különböző szemlélet és kifejezőmóddal készültek a képek.

Dobos Klára fotója

TURÓCZI TAMÁS

TANULMÁNYI GYAKORLATON SZEGEDEN

Szegeden kaptam nyári munkát az idén. Ez nekem, kanadai magyarnak, aki a disszidálás óta még nem járt Magyarországon, óriási dolog! Anyanyelvünket megőriztük a tesómmal, otthon a mai napig csak magyarul beszélünk a családdal, de mégis nehéz – szinte lehetetlen – napról napra magyarul társalogni, gondolkodni, ha közben idegen helyen van az ember.

Az egyetemi tanulmányaim befejezése után megjártam Koreát és Japánt angol tanárként – éveken keresztül csak telefonon tudtam értekezni a családommal és barátaimmal, igyekezvén az ázsiaiak között feltalálni magamat. Ez elsősorban az ottani nyelv elsajátítását és hasznosítását jelentette. Előtte már, és utána is, Torontótól távol, önállóan laktam és tanultam, tehát a családi hétköznapiakon kívül, távol a mindennapi magyar szó közelétől. Mondjuk, ez sose jelentett föltétlenül problémát számomra, mert magyar barátom mindenütt került, de csak itt, Szegeden éreztem meg, milyen más az „igazi” magyar környezet, hogy mennyire kellemes, amikor csak a szép magyar szót hallja egész nap az ember.

Munkát egy megújuló energia klaszter menedzsmen cégnél kaptam. A klaszter fogalom is újdonság egy észak-amerikai gyakornok számára, mert eddig nem is tudtam, hogy létezik ilyen. A klaszter elvileg egy földrajzilagszektoronként összekapcsolódó cégek szervezett hálózata. A szegedi ArchEnerg Klaszter a megújuló energia és környezetbarát, fenntartható építőipar területén tevékenykedik. Hogyan jutottam Szegedre? Tapasztalatszerzés céljából kerestem errefelé munkát mint mester fokozati gyakornok, aki környezetvédelmi politikát-jogot végez a Montreáli Concordia Egyetemen. Itt tapasztaltam meg, hogy mennyire más az Európai Unió rendszere, mennyire különbözik az amerikaitól, ahol államilag a pazarlás még mindig nem jelent észrevehető veszélyt. Európában, főleg a kisebb országokban, a fenntartható fejlődés iránti innovációs megoldások főleg a kényszerből erednek, illetve abból a tényből, hogy nincs, amiből felelőtlenül pazarolni. Abból a beismert fogalomból tehát, hogy a jövő haszna nem csak a holnapi gazdasági értékeket érinti, hanem a holnaputáni társadalmi érdekeket is. Ez hosszú távon való gondolkozást jelent. Ezért az Európai Bizottság arra igyekszik az államait irányítani és támogatni is, hogy 2020-tól már csak olyan házak épüljenek, amelyek kevesebb energiát fogyasztanak, mint amennyit termelnek. Az ArchEnerg is ilyen irányba törekszik a projektjeivel. Ennek megfelelően solar energiafejlesztéssel foglalkozik, mindenek-előtt a mezőgazdasági hulladék mint pelletált üzemanyag felhasználásá-

val, kender passzív házépítkezéssel, víz-sajtoló technológiával és a Smart City fogalom megvalósításával – mindezeket itt Alföldön, városi szinten eltervezve.

Feladataimat cégünk angol képviselőjeként végzem – kutatási, fordítási, szerkesztési munkám mellett már külföldi konferenciákon is részt vettem, így voltam a Bécsben, Milánóban, Szerbiában és Romániában szervezett szakmai rendezvényeken.

Úgy érzem, hogy nyári élményeim után szívem majd mindig visszahúzó és gyakrabban fogok haza járni Nagy-Magyarországra.

FROM CONCORDIA TO HUNGARY

Concordia University's Master in Environment Assessment program includes a summer internship related to EIA. This is

how I ended up in Szeged, Southern Hungary.

Students are required to sort out their own options based on interest, pursue their own placements. I saw this as an opportunity to broaden my horizons abroad and learn more about international environmental policy. I figured, why not look towards Eastern Europe and utilize Hungarian, my mother tongue.

I work at the management office of ArchEnerg Cluster, a network (concentration) of interconnected businesses in the field of renewable energy. ArchEnerg's goal is to generate clean energy related projects to help meet the "zero emissions by 2020" national target Hungary set as a commitment to the European Commission's Energy Performance Building Directive. The Directive advocates reaching a level of sustainable development where all buildings constructed beyond the turn of the decade are carbon neutral: that they generate more energy than they consume. More generally, this Cluster strives towards sustainable development through projects that include solar and wind energy, passive house innovations, and pelleted biomass as alternative fuel. Working here has given me a chance to network in person at local, national, and international levels and gain perspective about EU policy initiatives to cut environmental impacts.

Aside from this though, catching up with my roots has been priceless. Both business and leisure travel has given me the chance to revisit places I left behind as a kid and make new memories, namely explore Transylvania and other parts of historical Greater Hungary with all its cultural wonders and natural beauty.

I anticipate returning to Canada with an immediate longing to come back here. In fact, I can foresee seeking work in this direction once my program ends in a few months!

By Thomas Turóczy

SZABÓ LŐRINC: **MEGLEPETÉSEK** (1956)

I.

Gyanútlan vers október 15-én

Szájon csókol a pillanat,
mások kést üt a szivedig,
a harmadik halk telehold,
szív rózsája a negyedik,

van tömör-édes, mint a méz,
van lángvető csipkebokor,
van, mely egy elnémult világ,
van, mely kurjongat, mint a
bor,

van, melyet észre sem veszünk,
hallhatatlan, sóvár zene,
van mindenüttjelenvaló,
van szétvivő mindenfele,

ez tűz, mely Földet nyal körül,
az egy katicát tapos el,
van gyermekkorba kérdező,
van, mely Afrikából felel,

van, melyben villájával az
ördög felszúr a föld alól,
van atomgáz, bombahalál —
s van legvégső csömör, mely
oly

bambán, szeliden néz, olyan
öklendtetőn és kedvesen,
mint kifliből a svábbogár,
mint kolbászból a birkaszem.
II.

Egy hét múlva

Rá egy hét: pár óra alatt
felnüzsgött az országnyi Boly:
a dermedt Dávid talpraállt
s ledől a Góliát-szobor.

Sipkákra bimbó nyílt! magyar!
Parittyá benzint röpitett.
„Hacaca!” — szólt a rádió.
Éheztek a becsületet.

Szabadság, itt hordozta hős
zászlaidat az ifjúság!
S a sírt, melyből nép lép ki,
már
ámúlva nézte a világ.

Tíz nap szabadság? Tizenegy!
Csók, szívre, minden pillanat!
És nem volt többé szégyen az,
hogy a magyar nép fia vagy.

Tíz nap szabadság? Tizenegy!
Terv forrt; gyúlt, égett minden
agy.
Lombikban feszült a jövőnk.
S temettük a halottakat.

Ablakunk mind fény, gyertya-
láng!

Aztán már settengő gyanuk.
Még egy éj. S Budapest köré
vashernyók gyűrűje szorult.
III.

December közepe

Aztán jajdúlt a hajnal és
reggelre ránkvirradt az est.
A Tízezertalpú tiport
s tótágast táncolt a Groteszk:

Ambrus WC-ről, vizavi
akna jött és ágyúgolyó, —
ágy mellől szekrény s fal ki-
ment!

„Gimbelem”, szólt a rádió.

És Valami tanácskozott
és aztán Ugyanaz, megint,
és züllött, körben, minden a
Föld züllött szokása szerint;

s a talpak jártak. Nem tudom,
már nem tudom, hogy volt s mi
lett.

Már nem tudom. De teltek a
napok s az évhosszú hetek:

hallottuk, Ausztriába hogy
húzták a deportált Dunát
s gyárakban ma is puskatűz
ajánlotta a hacacát...

De csak szájon csókol a perc
s jó remény némítja a jajt:
Nem! Rabok tovább nem le-
szünk!

És: Isten áldd meg a magyart!

ZELK ZOLTÁN: **FELTÁMADÁS**

Úgy vonaglanak szavaim, mint Budapest kövein
a haldoklók, s oly formátlanok, mint a magyar ifjak
és munkások szétroncsolt holtteste. De lehet-e most
másként szólnom? Én nem tudok. Én nem tudok mást,
csak sikoltani. Felsikoltani az egekre és leborulni
a világ legnagyobb hősei, a mai magyar ifjak előtt.

Ó, magyar ifjúság, s ti város peremének meggyalázott
drága népe, hozzátok könyörgök: oldozzatok fel bűneimtől
és fogadjatok magatok közé, mert higgyétek el, a lelkem
már régen a tiétek. Isten áldjon benneteket, ti élők,
s Isten veletek, ti holtak, kiknek véréből leszen a
feltámadás.

ÖRKÉNY ISTVÁN: **AZ ELSŐ LÖVÉS**
(Levelek egypercben (Budapest, 1996)

"1956 október 23-án este 11-kor indultunk a Rádió elfoglalására. Odáig csak tüntettünk, énekelünk, néhány éljent és vesszent kiáltottunk: eszünkbe sem jutott, hogy elfoglaljunk valamit. Csak amikor az ávosok orvul rálöttek arra a küldöttségre, mely az ifjúság kiáltványát akarta felolvasni, indultunk el a Sándor utcán a Rádió felé.

Még akkor nem voltak fegyvereink. Még akkor igazi dühünk sem volt. Olyanok voltunk, mint a fiatal kigyó, melynek még nem nőtt méregfoga. Ilyenféle verseket kiabáltunk: "Menjünk tovább előre /Ne hallgassunk Gerőre". Mentünk is előre. Az első halott - egy ezredes teste - ott feküdt a Puskin utca kövén. Mint a vasat a vas, úgy vonzotta ez a nem élő test a sok tízezernyi élőt. Mentünk, mentünk, míg el nem dördültek az első sortűzek. Mondják, hogy a jó katonaló nem lép holttestekre.

Mi rosszabbak voltunk a lovagnál: futtunkban rátapostunk saját halottainkra. De ugyanakkor egy ismeretlen, aki majdnem föllökött a rohanásban, visszaszólt: "Pardon, bocsánat". A Múzeum-kertben a menekülők kikerülték a virágágyakat, de az utcára érve felgyújtottak két autót. Ezeket jól összeszidtuk, mert még egyikünk se tudta, hogy már felkelők vagyunk."

KIRÁLY ILONA: MÉG SZÓL A SZÓZAT

Miért jöttél el szép leány?
Az életednek hajnalán,
ötvenhatban, egy bús napon,
miután a forradalom vérbe
fúlt.
– Jött a túlerő, és kétséssé vált
a jövő...
Hová jöttél el hős legény
egy nagy hajó fedélzetén?
Odahagyta szülőhazád,
testvéreid, apád, anyád,
ki felnevelt, ki gondozott,
érted keményen dolgozott.

Azt hitted jó szerencse vár?
És vitt a víz, sodort az ár...
Majd jött a próba, küzdelem,
gyökeret verni új helyen,
élni, mint ki otthonra lelt. –
Ám szenved az, ki nem felejt.
Ringathat bár az új hajó, –
úgy hívják: emigráció –;
látszatra siklik könnyedén,
míg honvágy-könnyek ten-
gerén
hullámháton hanyattatják. –
A lélek itt sem nyughatik.

Ha kérdik, hol az otthonod,
könnyű egy címet mondanod.
De ha kérdik: hol van hazád?
–

Mint hogyha gyász szakadna
rád,
szívedbe mar a fájdalom.
Ki vagy? – S hazád hol van
vajon?
Hát pénzért eladtad magad?
Már nincs hited, és nincs
szavad...
Úgy érzed, hogy földönfutó
lettél; –
de mégsem áruló!
Te hitted a szózat szavát,
hogy senki nem cserél
hazát...

De rabság volt ott, vagy
haza?
Idegenek akarata tologatott,
mint bábukat.
Megtöltötték a vályúkat,
ahol a csürhe jóllakott,

de reményteljes holnapot
elénk a kor nem vetített.
Jajszóval volt ott telített
legtöbb ember, – csak takarta.
Napjait megbénította
a fogva tartó félelem, –
mert ez uralt az életen.

Így mikor megnyílt a határ,
mint ketrecét hagyó madár,
keltél szárnyra, nekivágtál,
amerre új reményt vártál.
A nagyvilág határtalan:
otthonra lel a hontalan.
Talán egy fájó küldetés volt
ez számunkra, – magvetés.
Megismertetni csöpp hazánk,
hogy felfigyeljenek reánk!
Megszívleljék panasz-
szavunk,
hogy csonkák és rabok vag-
yunk!

Mégis: elszórva szerteszt,
karakterében él a nép!
Aki magyar, magyar marad.
Csak elítélni nem szabad azt,
ki szabadságra vágyott,
vagy ki mindvégig helytál-
lott,
vagy azt, aki kisebbségben él,
–
elnyomva, szegénységben.
A magyarság nincs elveszve!
Magyar hit és magyar eszme,
tudomány és művészetek
viszik fontos szerepüket.

És most – itt – annyi év után:
már nem sírunk hazánk után.
Csak összetesszük két
kezünk,
imádkozunk, reménykedünk,
hogy nemzetünk még talpra
áll; –
s e század megoldást talál
az égető kérdésekre. –
Orvoslást súlyos sebekre. –
Lesz még Erdély, s élő Tisza!
S tán unokánk eljut oda,
hol annyit vert a sors keze...
Ha majd áldást oszt: – ideje!

SZÓZAT

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, oh magyar;
Bölcsöd az s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.
A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.
Ez a föld, melyen annyiszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez minden szent neve t
Egy ezredév csatolt...

(Vörösmarty Mihály)

Oh, Magyar, keep immovably
your native country's trust,
for it has borne you, and at
death
will consecrate your dust!
No other spot in all the world
can touch your heart as home –
let fortune bless or fortune
curse,
from hence you shall not roam!
This is the country that your
sires
have shed their blood to claim;
throughout a thousand years
not one
but adds a sacred name...
(Transl. by Watson Kirkconnell)

A MINŐSÉG FORRADALMA MUTASD MEG A GYÖKEREDET

A negyven éve elhunyt Németh László, a huszadik század egyik legnagyobb embere volt. Nemcsak mint író, mint orvos, mint kutató. Ő tanú volt.

Az Encyclopædia Britannica azt mondja, hogy a "Minőség Forradalma" című könyve (1940) volt a leggyökeresebb hatással a világra.

Németh László 1901-ben született. Tizenhét éves korában látta meg élete nagy szerelmét, a tizenöt éves Ellát. És 1933-ban írta meg élete nagy művét: egy három oldalas esszét Minőség Forradalma címmel.

Először a mondta ki szép, magyar, irodalmi, mégis közérthető nyelven, hogy az emberi élet elérkezett egy ponthoz, amikor sajátmagával került szembe. A történelemből jól ismeretek a háborús, politikai, vallási, faji és egyéb konfliktusok. Hol ez győzött, hol az. Voltak hiányok is, mert mindig mindenkiből kevés volt. De most „kételtűek” lettünk.

„Más a munka és más a szenvedély... Az erőket kihasználó tizenkilencedik század felhasználta a munkát és visszautasította az egyéniséget... A mozgólánchoz elég volt a kezünk.”

Sokan érezték, hogy valami történik. De senki nem tudta, hogy mi? A mennyiségnek rendkívüli vonzereje van. A vezetők mondták, hogy ők mindent megcsinálnak nekünk, csak legyünk az ő gépük. Németh látta mindkét oldalát ennek a cserének, és látta, hogy valami mély változás elsodorhatja a hidat, ami eddig létezett mennyiség és minőség között.

„Az ember képességeivel gyökeredzik a világban, azzal kapcsolódik, amit meg tud csinálni... minden élet egy sziget... A természet üzemmé válik, az emberek nem csak cserélnek, hanem a cseréért élnek.” Figyelmeztetett, hogy ha ez így megy tovább *„vagy a munka töri magához az embert, túl nyolc órán is, vagy az egyéni szenvedély kavarja fel a minőség forradalmát...”*

Németh zsenije az a tisztaság volt, ahogy mindenben átlátott és mindenki számára láthatóvá tett, tisztán irodalmi alapon. Nagyon megöriülne, ha ma láthatná, hogy a „quality”, a „minőség” a tudósok alapszava lett.

A huszonegyedik század egy rendkívül érdekes biológiai könyvel indult. Biológus Brian Goodwin, „Hogyan változtatta meg a foltjait a leopard?” 2001-ben kijelentette, hogy az egész *„élet célja a minőség keresése.”* (IX. oldal) Ezt nem csak az emberekre, hanem az egész élővilágra is mondta. Az is kiderült, hogy minden összehat, mindennek van hatása mindenre. Ha csinálunk valamit, vagy nem csinálunk semmit - mi akkor is „alkotók” vagyunk, mert így meghatározzuk a saját helyünket a minőség forradalmában. Goodwin írja:

„... Az emberiség elérkezett egy kritikus pillanatba, amikor dönteni kell: mennyiség vagy minőség? ... A dolgok komplexitása mennyiségben és minőségben is mérhető lett...” (VII-IX. oldal)

Az új tudósok felfedezték, hogy „linearitás” (vagyis „gépi logika”) nem létezik, vagy legalábbis ritka. Ezért „komplexitás” a norma. Ez azt jelenti, hogy mindenben, mindenkiben van eredetiség. Semmi nem lenne, ha nem lenne

komplexitás. És komplexitás se lenne, ha nem lenne semmi. Amikor Németh 1933-ban írta ezeket a látomásszerű szavakat, talán még ő sem tudta, hogy maga a gép (tudomány) lesz az, ami (aki) tovább viszi a gondolatát. De ma maguk a tudósok mondják, hogy ha mi emberek nem veszünk részt a földgolyónk és az élővilág minőségének a fenntartásában – saját-magunkat veszítjük el.

Nagyon régóta ismerem ezt az írást. Mindig az jut eszembe, hogy az első fényképet a világon nyolc óráig kellett exponálni. Nyilván kellett a mennyiség forradalma. De egy ponton végülis csak a minőség számít. Ez az igazi üzenet. Németh ezt elvárta mindenkitől, de főleg a vezetőktől.

Családunk nagy öröme, hogy egy Démusz-lány – Ella – volt élete nagy szerelme. Így személyes kapcsolatunk is volt a nagy íróval. Az ötvenes évek kommunista vezetője egyszer meghívta Németh Lászlót egy beszélgetésre. Kedveskedésül datolyával kínálta meg. Az ország éhezett, a vezetők datolyáztak. Miután megkérdezte, hogy lehet-e ezt az üzletekben kapni, természetesen nem választ kapott. Németh László nem vett egy szemet sem a csemegéből. Ezt a történetet csak a család tudja.

Amit Németh ajánlott fel az emberiségnek az egy meghívás volt, hogy a világmindenségben minden részecske (minden ember) egyformán mindenki számít, egyformán képes, egyformán igényli a gyökereket. Az ember – írja Németh – képességeivel gyökeredzik a világban.

Hogy volt képes Németh erre a pontra eljutni? Úgy, hogy egyesítette önmagában a tudóst és a művészt. Hitte, hogy minden ember képes erre. És aki nem keresi önmagában ezeket az erőket, az úgy él, mint egy gép.

A 21. században a tudósok felfedezték, hogy amit Németh László leírt 1933-ban, az az élet, a biológia legmélyebb titka. Ő ezzel a tudattal született, de még nem ismerte a nyelvet, ami ezeket a hieroglifákat megfejtette volna. Azt csak az elmúlt két-három évtizedben dolgozták ki - „Random Boolean Network” – nek (vagyis önalkotás-nak) hívják. Darwin csak a mennyiség forradalmáról beszélt, Németh viszont bebizonyította, hogy a mennyiség nem elég.

2008-ban a biológus Stuart A. Kauffman kijelentette, hogy a természetben mindenütt találunk abszolút bizonyítékot arra, hogy a gének a téglák, de mi - minden egyes élőlény - vagyunk az építészek. Descartes ma azt mondaná: alkotok - tehát vagyok.

Németh az egész könyvön át azt erősíti meg, hogy ő nem lát különbséget a tudomány és a művészet között, mert mindkettő a káosz és a rend közötti dinamikus önalkotó erőket keresi. Kijelenti, hogy ő erre született: *„Emberi változatok és a tudomány küszködését én szinte gyermekkorom óta figyelem... Az első tanulmányom az orvosi alkattan szempontját követelte a kórházi gyakorlaton... A serdülő karakterológus élettani titkok után nyomoz s minden arcra alkati hieroglifét lát felírva.”* (336. oldal)

Ő megérezte ezt, mert bízott az emberben. A minőség nem más, mint magunkban hinni. A minőség az élet gyökere.

Dévényi Dénes

HUSZÁR VIVIEN

„Nézz meg mindent!”

Magyar siker a Folklorama fesztiválon

Véget ért a két héten át tartó Folklorama fesztivál, amely a világ legnagyobb és leghosszabb multikulturális rendezvénye. Az augusztus elején lezajló winniepegi esemény egészen egyedülálló módon enged betekintést 43 nemzetiség kultúrájába, történelmébe és gasztronómiájába a város 22 pontján.

A kivételes összetartást és békében való együttélést demonstráló fesztivál 1970-ben indult útjára. Az első évben 21 különböző kultúra színes sajátosságait vonultatta fel a fesztivál egy hét alatt. Azóta minden évben egyre növekvő számban mutatkoznak be a manitobai nemzetiségek, egyre nagyobb az érdeklődés, így a jelenlegi két hetes programsorozat is már-már szükségesnek mutatkozik.

1990-ig a pavilonok polgármestert, valamint királynőt választottak maguknak, akik a fesztivál végi parádén indulhattak a *Miss Folklorama* címért. A saját nemzetiségüket képviselő hölgyek azonban nem szépségükben, hanem a hagyományörzésben és a kultúrák bemutatásában mérettettek meg. A különböző nemzetiségeket minden pavilon esetében két felnőtt és két fiatalabb kulturális nagykövet képviseli 1990 óta.

Idén 426.000 látogató élvezhette a több mint 1500 előadást, tekinthette meg a kulturális kiállításokat, kóstolhatta meg az autentikus nemzeti étkeket, érezhette magát 45 percig a világ egy egészen távoli pontján.

A 46. Folklorama fesztivál nemzeti pavilonjai augusztus 2-án, vasárnap nyitották meg kapuikat. Magyar hazánkat az első héten a Manitobai Magyar Kulturális Egyesület képviselte a Hungaria Pavilonban. Hét nap alatt több mint 3000 érdeklődő látogatott el a St. James Civic Centerbe, ahol betekintést nyerhettek a magyar kultúrába és történelembe a kiállításon keresztül, megízlelhették a méltán híres-neves magyar konyha remekeit, miközben élvezhették a szórakoztató előadást.

A Hungaria Pavilont két felnőtt kulturális nagykövet szerepét *Erika Rose Bergen* és *Orosz Mátyás* töltötte be, *Boda Bettina* és *Martin* fiatal testvérpár pedig követként fogadták a különböző nemzetiségi pavilonokból érkező látogatókat. Mindenkit lenyűgözött a magyar vendégfogadás, a konyha, a műsor és természetesen az erőt próbáló magyar pálinka.

Az est hangulatát megalapozta az idejűsorvezető, *Orosz Mátyás, Kőrösi Csoma Sándor Program Torontóba kinevezett ösztöndíjasának* humoros és interaktív előadása. Jelenléte a *Manitobai Magyar Kulturális Egyesület* vezetőjének, *Leslie Moroveknek* és a torontói *Kaleidoszkóp Hagyományörző Klub* elnökének, *Dancs Rózsának* kooperálásán alapszik. Mátyás winniepegi tevékenysége rendkívül jól példázza a program eredeti célkitűzését: két különböző, egymástól több ezer kilométerre fekvő kanadai magyar szervezet együttműködésének létrehozása a világ legnagyobb multikulturális fesztiváljának magyar képviselője és sikere érdekében.

A műsor részeként a közönség láthatott korondi, somogyi, sárközi, felcsíki, moldvai, tyukodi táncokat a *Kárpát Tánc-*

együttes előadásában. Az egyesület legifjabb és leglelkesebb tagjai pedig a Dél-alföldi gyermekjátékokat vitték színpadra. A táncokat *Borbély*

Ágnes, a *Kárpát Táncegyüttes* vezetője tanította be. Az előadás legújabb részeként a magyar pavilonba látogatók megismerkedhettek a mohácsi busójárás tradíciójával, a gulyások karikás ostorának lufipukkasztó erejével és az üveges tánc varázslatával, amely a magyar táncos leányok fején tartja a borral teli üveget. A cseppet sem könnyű magyar ételeket, többek között a csirkepaprikást nokedlivel, a töltött káposztát, a nudlit és a szilvás gombócot, lángost, palacsintát nap mint nap majd ötven lelkes és fáradhatatlan önkéntes segítségével készítették el és szolgálták fel a látogatóknak. A híres kürtöskalácsnak nyoma sem maradt a rendezvény végére, olyan gyorsan elkapkodták a *Barbie & Gabi's Specialteez* nek köszönhetően.

A fesztivál létrejötté a *Manitobai Magyar Kulturális Egyesület* vezetőjének, *Leslie Moroveknek* az érdeme, aki a pavilon koordinátoraként erőn felül igyekezett összefogni és vezetni az önkéntesek munkáját, biztosítani a rendezvény görbülékenységét.

Az idejű sikeres magyar szervezéshez gratulált Winnipeg város polgármestere, *The Honorable Mayor of Winnipeg, Brian Bowman* is.

A fesztivál második hetében az *Association of Winnipeg* által szponzorált *Pannonia Pavilion*-ban folytatódott a programsorozat *Bridget Peterson* koordinátor vezetésével. Itt a *Kapisztrán Magyar Néptáncegyüttes* előadásaiban gyönyörködhetnek a vendégek. Nagyköveteik ezúttal *Janine Kozmet* és *Frank Kozmet*, illetve a fiatalság nevében *Trena Hoebee*, valamint *Sara Rodge* voltak.

Aki kíváncsi volt a különböző nemzetek kultúrájára, annak 14 napon keresztül, napi három, illetve négy előadást is volt alkalmá megtekinteni, miközben élvezhette a helyi gasztronómiai specialitásokat. Így tett a *Folklorama Lána* is, aki 1986 óta a fesztivál kabalafigurája, és aki garantáltan szeretetteljes fogadtatásban részesül, bárhol járjon is.

MANITOBAI MAGYAR KULTURÁLIS EGYESÜLET
SZENT ISTVÁN MAGYAR HÁZ
HUNGARIAN CANADIAN CULTURAL SOCIETY OF MANITOBA INC.

16 August 2015

In 2014 Mátyás Orosz spent six months in Winnipeg with the Kőrösi Csoma Sándor scholarship of the Hungarian government, working at the Hungarian Canadian Cultural Society of Manitoba Inc. During this period he became an important and respected member of our society, proving his competency and commitment in the programs he designed and administered, as well as his level of participation in our regular scheduled events. He proved himself knowledgeable, personable and of special note were his communication skills, written and oral in both Hungarian and English. Our community quickly grew to appreciate his presence and participation.

When the board of HCCS decided to participate in the Folklorama Festival with the Hungaria Pavilion after missing one year, one of first things we all agreed upon was the invitation of Mátyás. Folklorama is largest, longest running multi-cultural event in the world making it the single biggest opportunity to showcase our Hungarian heritage in Winnipeg. After learning Mátyás' character and all of his abilities last year, there was no doubt that our festival would only be enhanced by his participation. We envisioned that his level of energy, vision, knowledge and his obvious and outward pride for the Hungarian culture would help our return to Folklorama be a huge success.

Mátyás was both our cultural ambassador and emcee during the festival. He put together our cultural display which all our pavilion visitors had the pleasure to view, he worked an average of 15 hours each day at the pavilion. I can not emphasize enough how important his presence was for HCCS and for the Hungaria Pavilion of Folklorama, we simply could not have enjoyed the resounding success that we did without his help & knowledge.

All the feedback we received from the Folklorama Board of Directors, the local press and our more than 3000 guests as well as our City Mayor Brian Bowman, were absolutely glowing reviews of his skills as he emceed 24 shows over the 7 day festival. Many complimented his spoken English, but most mentioned was his stage presence and the authenticity he afforded our pavilion.

I would like to express my appreciation to the Hungarian government and Rose Telch-Dancs at Kaleidoscope Heritage Club, for allowing Mátyás to come back to Winnipeg from Toronto for our festival. We really do appreciate this gesture as Mátyás' presence had a huge impact on the success of the Festival.

We look forward to a long and prosperous relationship with the Kaleidoscope Heritage Club, as well as the the continued success of our ongoing relationship the Hungarian government.

Sincerely, Leslie Morovek President, HCCS MB Inc., president, HCCS

Brian Bowman és Orosz Mátyás

JUBILEUMI CSERKÉSZTÁBOR AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

A Külföldi Magyar Cserkészszövetség szervezésében 2015. augusztus 6-16. között került megrendezésre a Jubileumi Nagytábor, amelynek idén is a Sík Sándor Cserkészpark (Fillmore, New York) adott otthont.

A nagyszabású rendezvényen több mint 800 cserkész és további több száz vendég vett részt, köztük négy Körösi Csoma Sándor Program ösztöndíjas, Gergely Imelda, Orbán Erika, Talmács Krisztina és Kálmán László.

A résztvevők többsége Észak-Amerikából érkezett, ugyanakkor Dél-Amerikából, Ausztráliából, Nyugat-Európából, sőt még Kínából is voltak magyar cserkészek. Emellett természetesen képviselték magukat a cserkész szövetségek a Kárpát-medencéből (Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Délvidék) és az anyaországból is.

A program a Rákóczi-Szabadságharc egyes eseményeit dolgozta fel, amely során a gyerekek átélhették a kuruc lét mindennapjait és a kuruc erények jelentését. A labancokkal megvívott állandó küzdelmek közepette megismerték a sárospataki vásártér forgatagát, miközben korabeli mesterségeket próbálhattak ki.

A táborba ellátogatott Dr. Szemerkényi Réka nagykövet asszony és családja is, akik több napon át élvezték a cserkészek vendégszeretét.

Szép számmal képviselték magukat a torontói és a hamiltoni cserkészek is, és voltak pillanatok, amikor Vaski Gábornak, a Kanadai Magyarok Országos Szövetsége elnökének köszönhetően a tábor egyes pontjain „halkan felsírt a tárogató”.

Hatalmas tervezői és szervezői munka sikeres gyümölcse volt ez a tábor. Mindenkinek gratulálok, aki ebben részt vett, mert sikerült elérnünk, hogy valóban a 18. század elején érezhessük magunkat. Biztos vagyok benne, hogy a fiataloknak is hatalmas impulzust jelentett ez a tábor magyarságuk megtartása érdekében.

Nekünk, a Körösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasainak igen komoly élményt jelentett ez a tíz nap, amely méltó kezdete volt az előttünk álló időszaknak.

Kálmán László, KCSP (Los Angeles)

Fotók: Kálmán László

VARGA GABRIELLA

ELINDULT A PETŐFI SÁNDOR ÖSZTÖNDÍJ PROGRAM

Grezsa István miniszteri biztos

Fotó: Szigetváry Zsolt (MTI)

„Magyarnak lenni, tudod, mit jelent? / Küzdelmet, fájót, véges-végtelent” – írja Sajó Sándor, híres verséből rendszerint mégsem ezeket a sorokat idézzük, hanem azt, hogy: „De túl minden bűn, minden szenvedésen, / Önérzetünket nem feledve mégsem, / Nagy szívvel, melyben nem apad a hűség, / Magyarnak lenni: büszke gyönyörűség!” Ám vajon így gondolják-e ezt a saját döntésük, avagy a fejük fölött átvonuló történelem földrengető fordulatai okán a csonka-anyaország határain kívülre került honfitársaink mindannyian? A szórványközösségekben élők minden bizonnyal a költő előbbi megállapítását tapasztalják meg nap mint nap, a kérdés csupán az, van-e elegendő erejük ezt a *véges-végtelen, fájó küzdelmet* újra és újra, feladás nélkül megvívni. Magyarország Kormánya a közelmúltban úgy határozott, segítséget küld hozzájuk e küzdelemhez szükséges erő megsokszorozására. Arról, hogy e hiánypótló kezdeményezés, a nemzetpolitikában mérőföldkönek számító elképzelés miként valósul majd meg a gyakorlatban, dr. Grezsa Istvánt, a határon átnyúló beruházások ellenőrzéséért felelős miniszteri biztost kérdeztük.

– **Biztos úr, valószínűleg lehetetlen minden egyes szórványtelepülésre segítőt küldeni. Mi alapján dönt el, hogy hová irányítanak kiküldötteseket, megbízottakat?**

– A 2013-ban a nyugati diaszpóra támogatására elindított Kőrösi Csoma Sándor Programmal párhuzamosan indította el ez év március 15-én a Nemzetpolitikai Államtitkárság a Kárpát-medence szórványmagyarságát segítő Petőfi Sándor Programot. Az Osztrák-Magyar Monarchia egykori területének országaiba ötven magyar fiatalot küldtünk ki; egy augusztus

eleji egyhetes oktatási szakaszt követően, amelyen az Államtitkárság munkatársai, illetve külhoni és itthoni meghívott előadók tartottak előadásokat többek között a szórványgondozásról és a célországok magyarságáról, az ösztöndíjasok egy része augusztus 15-én már meg is érkezett a célhelyszínre, másik részük szeptember 1-jén kezdi meg a munkáját. A céltelepülések köre úgy alakult ki, hogy felvettük a kapcsolatot az érintett országok magyar szervezeteivel, az egyházakkal és az oktatási intézményekkel, hogy jelöljék meg azokat a területeket, ahol a legnagyobb hasznukra lehetnek ösztöndíjasaink. A hosszas, minden részletre kiterjedő egyeztetés eredményeképpen Felvidéken 8, Délvidéken (Szerbiában) 5, Horvátországban 2, Bosznia-Hercegovinában, Szlovéniában, Macedóniában, Dél-Lengyelországban és Csehországban 1-1, Ausztriában 4, Kárpátalján 4, Románia – Moldova, Erdély, Partium és Bánát – szórványközösségeiben pedig 22 ösztöndíjas fog kilenc hónapon keresztül tevékenykedni. Hasonlóképpen a Kőrösi Csoma Sándor Programhoz, itt is kértük a fogadó szervezeteket, hogy jelöljenek ki mentorokat, akik koordinálják az ösztöndíjasok munkáját. S ami még nagyon fontos: a fogadó szervezetekre anyagi teher nem hárul. Az ösztöndíjasok havonta kapják az ösztöndíjukat, illetve a szállás- és utazási költség térítésére szolgáló ellátmányi keretet.

– **Honnan lehetett értesülni ennek a pályázatnak a kiírásáról és melyek voltak a jelentkezés feltételei?**

– A pályázati kiírást a Nemzeti Regiszter honlapján (www.nemzetiregiszter.hu) tettük közzé március 15-én és a médián keresztül igen nagy hangsúlyt fektettünk a kiírás hírüladására. Az eredmény nem is maradt el: az április 15-i benyújtási határidőig összesen 168 pályázat érkezett, és a pályázók között sok külhoni származású fiatal is szerepelt. Pályázó lehetett az a 20. életévét betöltött, büntetlen előéletű magyar állampolgár, aki közép- vagy felsőfokú végzettséggel, emellett kiemelkedő és a magyar szórvány számára hasznosítható szakmai felkészültséggel rendelkezik, és/vagy közösségszervező, hagyományörző egyéb közösségi tevékenységekben aktívan részt vett. Az alkalmasnak tartott pályázókat az Államtitkárság kollégáiból álló bizottság személyesen hallgatta meg egy interjú keretén belül. E kettő: a benyújtott pályázati anyag és az interjúk eredménye alapján választottuk ki azt az 50 személyt, akiket május 7-én mint nyerteseket értesítettünk az eredményről. Sok pedagógus: óvónő, tanítónő, magyar- és történelemtanár, de cserkész, pályázatíráshoz értő, néprajzos, népzeneész, néptáncos és számos más, elvárt kompetenciákkal rendelkező szakember van közöttük. Külön öröm számunkra, hogy az 50 Petőfi Sándor-ösztöndíjas közül 18-an nem anyaországiak, kifejezett célunk volt ugyanis, hogy például a kárpátaljai pályázó Erdélybe, a felvidéki pedig Délvidékre kerüljön és így tovább, hiszen azáltal, hogy kilenc hónapot egy másik elcsatolt területen töltenek, kölcsönösen felfedezik, hogy milyen sokszínű nemzet tagjai vagyunk. Ösztöndíjasaink mindegyike tisztában van azzal, hogy Magyarországot, a kormányzatot, és

minden magyart képvisel, aki a csonka-anyaországban él, ez pedig rendkívül nagy felelősség, egyúttal büszkeség is. Emellett éppoly nagy lehetőség és esély, hiszen az ösztöndíjas abban a nemzetépítő munkában vesz részt, amelyet Magyarország Kormánya a nemzeti újjászületés érdekében végez. Az ösztöndíjasainkról, a fogadó szervezetekről, a Programról és a teljesített szolgálat konkrét eredményeiről a www.petofiprogram.hu oldalon lehet tájékozódni.

– Mindamellet, hogy az ösztöndíjasok segítik a fogadó szervezetek munkáját, mi a Petőfi Sándor Program alapvető célja?

– A magyar nemzet létszámában és sok helyen arányaiban is fogy, a Kárpát-medencében a szórvány 95 éve „olvad”, jelentős fogyás figyelhető meg a nagyvárosokban is. A Petőfi Sándor Program célja ennek a folyamatnak a lassítása, lehetőség szerint megállítása. A Programban részt vevő 50 ösztöndíjast azért küldjük kifejezetten szórványterületekre, mert ott látjuk a legnagyobb veszélyét a magyar identitás teljes elvesztésének. Ennek megőrzése szempontjából Trianon óta ezek a közösségek vannak a legnehezebb helyzetben. Lassan egy évszázada a többség szorításában élnek, mégis megőriztek valamit abból, ami nemzeti önazonosságtudatot jelent: ilyen értelemben is hűség, remény és hit tapasztalható a részükről.

A Program révén szeretnénk megerősíteni őket ebben. Célunk még, hogy az ottani közösségek értékörző munkáját segítsük, tájékoztatási, közösségépítő, támogató tevékenységünkkel erősítsük Magyarországhoz való kötődésüket. Mindez által reményeink szerint az anyaország gondoskodását is sikerül közvetítenünk feléjük. További céljaink között szerepel, hogy nemzeti elkötelezettségű fiatalok számára tanulási lehetőséget biztosítsunk a szórványközösségekben, valamint hogy egy működő közösségi hálózatot hozzunk létre a Kárpát-medencében, amelyben nemcsak az anyaország tart fenn kapcsolatot a külhoni magyar nemzetrészekkel, de a szomszédos országok magyar közösségei egymással is szoros kapcsolatot alakítanak ki. Bízunk abban, hogy a Program a szórványban élők magyar azonosságtudatának elmélyítése mellett a külhoni magyarság és az anyaországi magyarok közötti, vagyis a magyar-magyar kapcsolatok megszilárdításához is jelentős mértékben hozzájárul majd.

– A Program újabb bizonyítéka annak, hogy Magyarország Kormánya a döntéseiben nem csak a tízmillió anyanyelvi fókuszál...

– Trianon óta annyi fájdalom, gyász, veszteség halmozódott fel, különösen a szórványközösségekben, hogy ezeknek a megtapasztalása, megélése, helyén kezelése nem könnyű feladat. Nyilvánvaló, hogy ez a Program nem a sebek nyalogatásáról akar szólni, hanem sokkal többről: egyfelől a legnehezebb helyeken őrt állók részére közvetíteni akarjuk azt az üzenetet, hogy az anyaország nem mond le egyetlen magyarról sem, akár vegyes házasságból született, akár már

nyelvvesztéssel él, és mindent megteszünk azért, hogy a Kárpát-medencében tapasztalt negatív tendenciákat visszafordítsuk. Másfelől, míg a Kárpát-medencében depresszió, demográfiai okokból, gazdasági elvándorlásból fakadó rosszkedv jellemző, addig a nagyvilág magyarsága a reneszánszát éli. Magyarország iránt fokozott érdeklődést tanúsít. Szeretnénk – részben a Program segítségével – ezt az érdeklődést a Kárpát-medencében is újra felkelteni. A magyar nemzetpolitika egyik fő célkitűzése az, hogy újra ott-hon legyünk a Kárpát-medencében.

A 95 esztendeje tartó Kárpát-medencei térvésztesünk döntő szakaszához érkeztünk. A következő legfeljebb két-három évben dől el, hogy emelkedő nemzetként éljük-e meg a trianoni centenáriumot, vagy veszteségeivel szembenézni képtelen közösségként, aki elfogadja számbeli és lélekbeli fogyatkozásának következményeit. Nyilván minden felelősen gondolkodó magyar csak azt válaszolhatja, hogy legyen bármilyen végzetesnek tűnő is leépülésünk, mégis meg kell próbálkoznunk talpra állni. S ha ezért a magunk helyén és módján mindannyian mindent megteszünk, akkor egyre többen fogjuk érezni, amit gyönyörű költeményében Sajó Sándor megfogalmazott, hogy tudniillik „*Magyarnak lenni: büszke gyönyörűség! / Magyarnak lenni: nagy s szent akarat, / Mely itt reszket a Kárpátok alatt.*”

– A Kőrösi Csoma Sándor Program miben különbözik a Petőfi Sándor Programtól?

– A nemzetpolitikai szótárban különbséget teszünk a diaszpóra és a szórvány között. Diaszpóra alatt értjük a nagyvilágban szétszóródott magyarságot, szórvány alatt pedig a Kárpát-medence szórványközösségeit. A nyugati diaszpóra magyarságának segítségére elindított Kőrösi Csoma Sándor Program keretében 2013-ban 48 ösztöndíjas utazott 16 országba, majd a nagy sikerre való tekintettel 2014-ben már 100 ösztöndíjast irányítottunk 24 országba. Ebben az évben ugyancsak 100 ösztöndíjas utazott 5 kontinens 26 országába. Az új célországok között szerepel Törökország, Ciprus, Görögország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Írország, Belgium és Új-Zéland. Ennek a programnak a célja ugyancsak a magyar önazonosságtudat elmélyítése és a magyar nemzet összetartozásának megerősítése, az anyanyelvismeret fejlesztése, a magyar közösségekben való tevékenység és a Magyarországgal való kapcsolattartás ösztönzése.

Mindkét Program révén azt üzenjük a világban minden, magát magyarnak valló embernek, hogy ő Magyarország számára ugyanolyan fontos, szülessen bár Budapesten, Nagybecskereken vagy éppen Ontarióban. A nemzeti identitás megőrzéséhez és erősítéséhez a kormány és a mindenkori politikum felelősségvállalása elengedhetetlen, ugyanakkor az egyéni teljesítmények és helytállások nélkül ez mind kevés. Ebben számítunk az ösztöndíjasainkra, a fogadó szervezetekre és széles értelemben minden nemzettársunkra.

RÁKÓCZI MAGYARSÁGISMERETI MOZGÓTÁBOR

100 FIATAL, 12 NAP, 2 BUSZ, 6 ORSZÁGON ÁTÍVELŐ ÖSSZEFOGÁS ÉS HATÁRTALAN SZERETET

Immáron 22. alkalommal került sor a kanadai Rákóczi Alapítvány által szervezett Magyarságismereti Mozgótáborra július 2. és 13. között. Ezzel újabb 100 határon túli magyar fiatal, ebből 26 kárpátaljai kapott lehetőséget arra, hogy közelebről megismerhesse az anyaországot és új barátságokat szöve megerősödjön nemzeti identitásában.

Miután az 5 országból (Ukrajnából, Romániából, Szlovákiából, Szerbiából és Horvátországból) a megírt pályázatnak köszönhetően kiválasztották a legtehetségesebb és legintelligensebb fiatalokat, a résztvevők a középiskolás éveik legsodálatosabb 12 napját élhették át. Két csoportra

osztva – Zrínyi és Bethlen csapat – a fiatalok forgószínpadszerűen körbeutazták Magyarországot történelmi és kulturális nevezetességeit. Miskolcon, Pécsen és Budapesten szálltak meg, ezen belül több történelmi jelentőséggel bíró városba is elutaztak; meglátogatták Székesfehérvárt, Eger híres várát, megcsodálták az esztergomi bazilikát, ellátogattak Visegrádra, és többek között Szigetváron, Mohácson és Kassán is tiszteletüket tették.

A budapesti napokon a résztvevők ellátogattak a Parlamentbe, ahol az országház vadásztermében csodálatos történelmi freskók gyűjteményében Dr. Megyesy Jenő, diaszpóra-ügyekben illetékes miniszterelnöki tanácsadó fogadta a tábor résztvevőit.

A látogatást követően ellátogattak a budai várba, meglátogatták a Terror Háza múzeumot és a Holokauszt Emlékközpontot. A Balassi Intézetben pedig sor került a Megtagadva c. dokumentumfilm megtekintésére, amelyet követően a résztvevők lehetőséget kaptak arra, hogy feltegyék kérdéseiket Weisz Sándornak, aki Nagyszőlősen született és a holokauszt túlélője. A fiataloknak nagy élmény volt mindenki Suti bácsijával találkozni, aki a történetek ellenére is büszke maradt magyarságára.

"Már több ismerősöm is ajánlotta a Magyarságismereti Mozgótábort, ezért amikor idén megláttam a felhívást, elhatároztam, hogy megírom a pályázatot. Nagyon örültem, amikor értesítettek, hogy részt vehetek a táborban, mert a tábor ideje alatt nagyon sok barátot szereztem, és életre szóló élményekkel gazdagodtam. A helyszínek közül legjobban Pécs tetszett. Még sohasem jártam ilyen varázslatos városban. A kollégiumi szobánk ablaka közvetlenül Pécs főterére nézett, mely csodálatos látványt nyújtott..." **Zsoldos Alexandra**, *Tiszakeresztúr*

„A Magyarságismereti Mozgótábor nagyrészt az észak-amerikai magyar diaszpórának köszönhetően alakult és működik sikeresen immáron 22 éve. A tábor ötlete a Kanadában élő, de nagyszülői születésű Aykler Bélától és feleségétől, Ayklerné Papp Zsuzsától származik, akik Kárpátalján járva a '90-es években azt tapasztalták, hogy a magyar fiatalok közül alig néhányan jutottak el Magyarországra. Látva a lehetőségek hiányát és a nehéz életkörülményeket, célul tűzték ki azt, hogy segítik a kárpátaljai fiatalok tanulási és utazási lehetőségeinek bővítését. A tábor sikere leginkább abban mutatkozik meg, hogy a tábor végéhez közeledve, miután a barátságok egyre szorosabbakká váltak..., aki bekerül a Rákóczi Családi Körbe viszontláthatja a rákóczi barátait az évközben megszervezett találkozókon. A Rákóczi Családi Körbe való tartozás egy életre szól, és már lassan 3000 ember mondhatja el magáról, hogy rákóczi lehetett.” **Hasuly Alexandra**, *Nagyszőlős*, **Okulova Nyina**, *Nagygejőc*

"Nagyon tetszett, hogy sok olyan városban járhattam, amelyeket csak tankönyvekben és fényképeken láthattam eddig. Felemelő érzés volt, hogy az egeri várba is ellátogattunk és még többet megtudhattam Dobó Istvánról. Nagyon tetszett, hogy Tállyán egy 500 éves pincében a Tokaji borvidék legkiválóbb borait ízlelhettük." **Orosz Ádám Károly**, *Zápszony*

“A Rákóczi Mozgótáborban való részvétel különlegessé teszi az embert, hisz nem mindenkinek adatik meg egy ilyen lehetőség. Nekem sikerült bekerülnöm a Rákóczi Családi Körbe, és csodás élményekkel gazdagodtam, amiket nehéz leírni, sőt, szinte lehetetlen. Rengeteget tanultam a külföldi fiataloktól az ottani szokásokról, szófordulatokat, dalok rengetegéből kaptam egy keveset. Mesélni kezdtem a szüleimnek a táborról, és időközben rájöttem, hogy beszámolni erről teljesen más, mint ott lenni. Ez egy olyan élmény, amit át kell élni.” **Kovács Júlia**, *Tiszaásvány* (Kárpátalja, 2015. augusztus 12.)

ÁBRÁNYI EMIL

ÉL A MAGYAR...

Fessétek bár sötétre a jövőt,
Mondjátok, hogy már torkunkon a kés,
Beszéljetez közelgő, hosszú gyászról,
Mély súlyedésről, biztos pusztulásról:
Engem nem ejt meg gyáva csüggedés!
Szentül hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar nem vész el s élni fog!

Többet ki küzdött és ki szenvedett?
Hiszen vértenger, temető a mult!
Vetettek rá halálos szolgaságot,
Irtották szörnyen... ámde a levágott
Törzsek helyén még szebb erdő virult.
Ezért hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar nem vész el s élni fog!

Ki a saját pártos dühét kiállta,
Annak nem árthat többé idegen!
Hányszor harsogták kárörömmel: Vége!
S csak arra szolgált minden veresége,
Hogy még kitartóbb, még nagyobb legyen.
Ezért hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar nem vész el s élni fog!

Szükség van arra nemzetem, hogy élj!
Mert bár hibád sok s bűnöd sorja nagy,
Van egy erényed, mely fényt vet te rád,
S melyért az Isten mindent megbocsát –
Hogy a szabadság leghűbb véde vagy!
Ezért hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar nem vész el s élni fog!

Ha minden nemzet fásultan lemond,
S a szent rajongás mindenütt kiég,
S a büszke jognak minden vára megdől:
A te szabadság-szerető szivedtől
Új lángra gyúlad Európa még!
Ezért hiszem, akármit mondjatok,
Hogy a magyar örökre élni fog!

Bízom s hiszek, míg Isten lesz fölöttünk,
Ki trónusán bírói széket ül!
És hogyha minden búra, bajra válik,
Romok között is hirdetem halálíg,
Erős, nagy hittel, rendületlenül:
Legyen bár sorsunk még oly mostoha,
Él a magyar s nem veszhet el soha!

Pest 1850 – Szentendre 1920

Dobos Gergely fotója

Világrekordot döntött Pászka Lehel

A székely Pászka Lehel az Óriás-pincetetőn egy négy-száz méteres pályán kantár és nyereg nélkül vágta le a lóról 37,74 másodperc alatt 15 célzott lövést adott le, és mindannyiszor célba talált.

I. Bodó Imre Lovasakadémia 2015. szeptember 5-6. Kurtapatak, Zonda Lovarda

Ingyenes gyakorlati és elméleti képzések!

dr. Göblyös István

Zerinvárosi Szilárd

Pénzes Gábor

MEGHÍVOTT ELŐADÓK – témakörök

Kucsák László – elnök – országgyűlési képviselő – NLKSZ
Szilágyi Szilárd – titkár – közösségi lovasértékpár
dr. Göblyös István – klasszikus lóképzés
Pénzes Gábor – hagyományörzés és Órkényi Iskola
Solymosi Bertold – rendezvény szervezés – hosszúlovaslás
Rombauer Tamás – Arabló Tenyésztők – lótenyésztés
Zerinvárosi Szilárd – természetes lóképzés
Rácz Adrienn – elnök – Lovaspolgárörtség szervezése

Főtámogató:

BETHLEN GÁBOR
Alap

Szervezők és támogatók:

Részletes információ a Háromszéki Lovas Egyesület facebook oldalán

HLE-főszervező: Berde Lóránd tel.: +40 740 599 163
HLE-szakmai szervező: Simon Lajos tel.: +40 753 784 383
NLKSZ-főszervező: Solymosi Bertold

hargitanépe

KANADAI / AMERIKAI MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget.

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámában megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$75 egy évre vagy \$40 félévre, postázással. A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarországon hirdető több ezer olvasóhoz szólhatnak! Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékújságot!

A legjobban informált magyar a Magyarországot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.
747 St. Clair Ave. W. #103.
Toronto, ON M6C 4A4 Canada
Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442

Kiadó: Aykler Béla

Főszerkesztő: Susan Papp

Felelős Szerkesztő: Dr Tanka László

Szerkesztő: Balás Róbert

Számítógépes szerkesztő: Horváth Zsolt

Web: www.kanadaimagysag.ca

E-mail: info@kanadaimagysag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.

Sipos Sándor kiállítása Marosvásárhelyen

PIHENJEN HAJDÚSZOBOSZLÓN FÉLÁRON!

Hajdúszoboszlón a Gyógyfürdő (Hungarospa) közelében, a belváros szívében, mégis csendes és nyugalmas kis utcában található a gyönyörűen, luxus kivitelben berendezett **Villa Bellamy Vendégház**, amely 5 hálószobával 14 személy számára nyújt kellemes pihenést és kikapcsolódást. A ház elhelyezkedéséből fakadóan közel esik a boltokkal és bevásárlási lehetőségekkel teli régi belvároshoz és a nyüzsgő fürdő-centrumhoz egyaránt.

Extra szolgáltatások:

Külföldről érkező vendégeink számára egészségmegőrző tevékenységek megszervezésének, egyéb hatósági jellegű jogügyletek komplex lebonyolításának ügyintézésében is vállalunk segítségnyújtást.

Reptéri transzfert tudunk biztosítani maximum 4 fő estén.

Áraink: 13 CAD/fő/éj, reggelivel 15 CAD/fő/éj, mely az ideforgalmi adót nem tartalmazza (gyermekek számára az szállás 6 éves korig ingyenes).

Elérhetőségek:

villabellamy@gmail.com

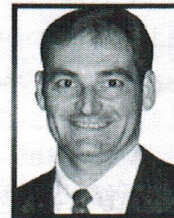
+36 20 389 9096

+40 745 535 726

„A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN”

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítük Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.

Senior Financial Consultant

390 Brant Street Suite 600,

Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDIJBEFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSÖN
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations

* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.

Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company

** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

Heinemann Aladár Göröngyös út

c. könyve kapható a Kanadai Magyarság irodájában,
ára 20CAD + postaköltség

Tel.: 416 656 8361

Bobó Bóbitája Gyermeklap

Újra itt a **Bóbita!**

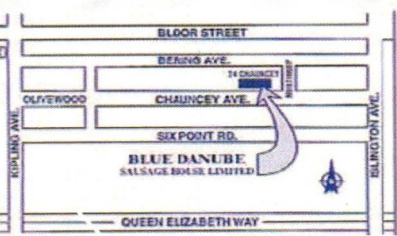
Mami, tudod mi van benne?
Vers, játék és sok-sok mese!
Nyelvtörő, rejtvény, színező,
Találós kérdések, fejtörők!
Édesanyám, kérlek nagyon,
Legyen az én gyermeklapom!

Megrendelhető: 416 491 4631

BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar áruk bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

nemzeti regiszter

Dancs Rózsa

Pokoljárás

Sorsok az egykori romániai
abortusztörvény idején

Dancs Rózsa — Pokoljárás — Sorsok az egykori romániai abortusztörvény idején

Antológia Kiadó
Lakitelek, 2014

ArchEnergy Klaszter
Nemzetközi Megújuló Energetikai és
Építőipari Innovációs Klaszter

MEGÚJULÓ ENERGETIKAI ÉS ÉPÍTŐIPARI KLASZTER EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNERT KERES!

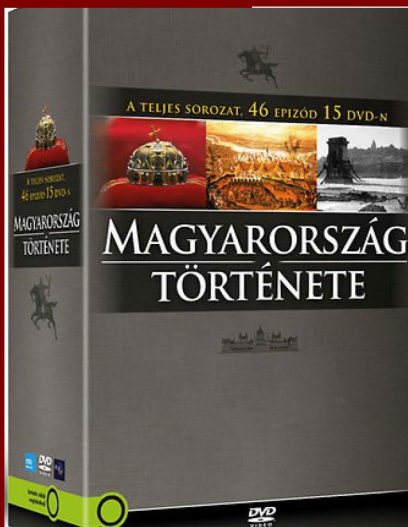
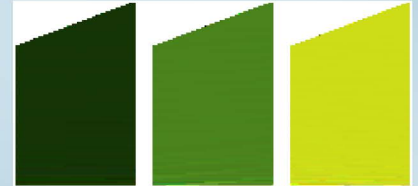
Klaszterünk energetikai és építőipari vállalkozásokat képvisel.
Keresünk hasonló szegmensekben olyan partnert, akivel innovációval és technológiával kapcsolatos együttműködések tudunk megvalósítani.

www.archenerg.eu

Elérhetőség: +36 62 640 420 / info@archenerg.eu

<https://www.facebook.com/archenergklaszter>

PANNONIA
BOOKSTORE

300 ST. CLAIR AVE. W. SUITE 103
TORONTO, ON. M4V 1S4

E-mail: info@pannonia.ca

Tel.: 416 966-5156 Fax: 416 966-5445